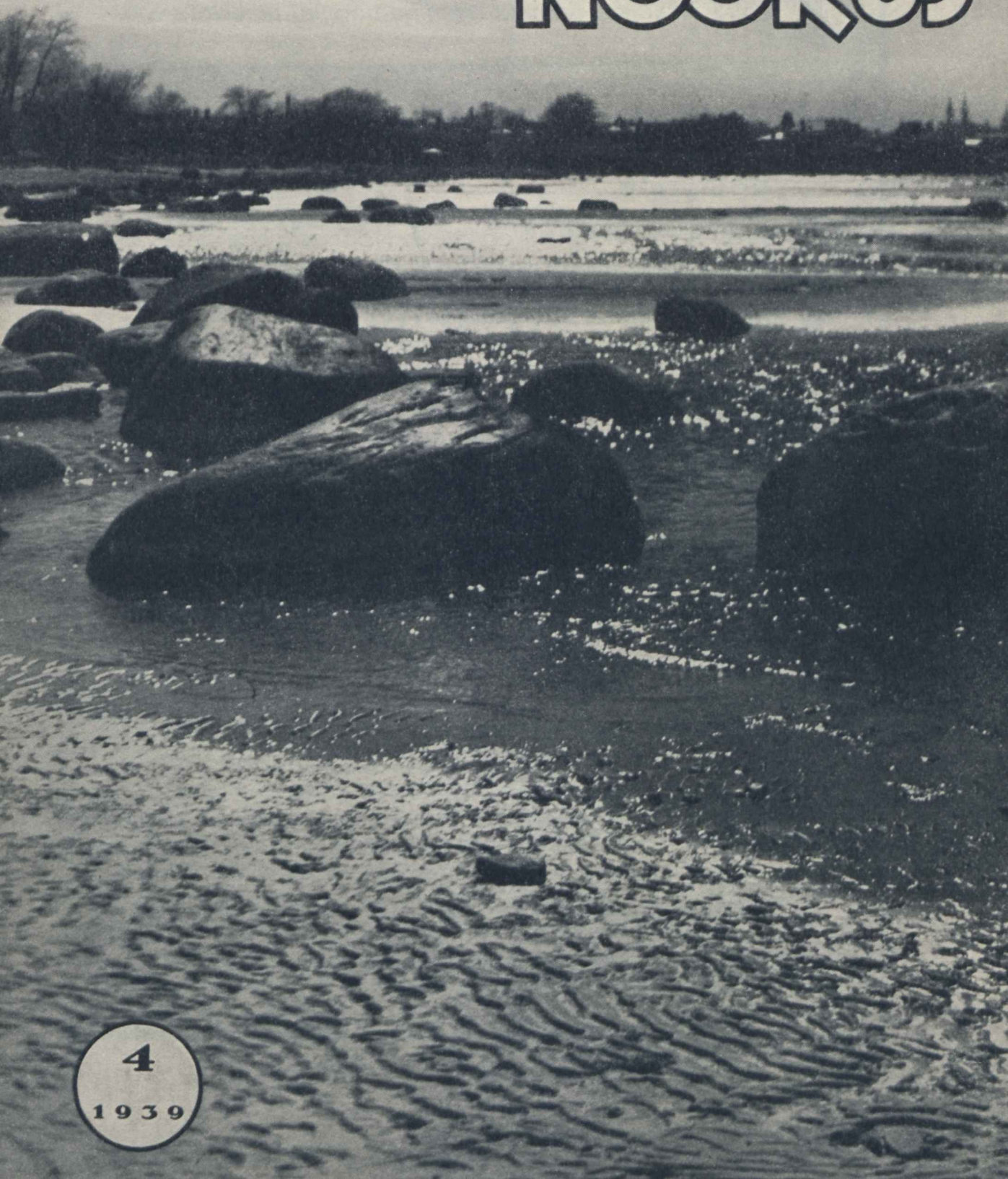

MEIE NOORUS

4

1939

|| **K**as teie sõbrad on juba tellinud „Meie Nooruse“? Soovitage, et nad sellega ruttaksid: õoogsa leviku tõttu on seni ilmunud numbrite tagavarad üsna piiratud ja kaua viivitajad peavad leppima pooliku aastakäiguga.

Hinnanguid ja arvustusi „Meie Nooruse“ kohta:

- **„Meie Noorus“ on Haridusministeeriumi poolt soovitatud koolidele ja raamatukogudele.**

- „Välimuselt ja sisult on „Meie Noorus“ meeldiv. Iga rida pakub väärtuslikku naudingut.“

(A. Martinson, Paadremaa skautide juft)

- **M** on kõigiti kohane noorteajakiri.“

(A. Pae, Pikakannu algk. NPR ringi vanem)

E

I

E

on sisukas ja huvitav.“

(E. Liivik, Haljava algk. NPR ringi vanem)

N

O

R

S

S

on mitmekülgne ja sisukas. Võib vaid tõsist rõõmu tunda sellase noorteajakirja üle.“

(H. Palmar, Püssi algk. NPR ringi vanem)

- „Peab kohe nentima, et sisu ajakirjas on huvipakkuv ja mitmekesine. Ilukirjanduslikus osas esinevad juba tuntud noorte autorid... Ajakirja kaastöölise ridadest leiame peale noorsookirjanike ka tuntud haridus- ja koolitegelaste nimesid, mis peaks tagama asjatundliku ja soliidse sisu.

„Meie Noorus“ on väärtuslik lisa meie noorteajakirjade peres, mida küll julge südamega tohib soovitada nii koolidele kui ka kodule lastekirjanduse riivulitele. Pealegi täiendab sisu ka kaunis ning maitsekas välimus puhta trüki ja valitud piltide näol. „Meie Noorus“ tohiks kujuneda levikurikkamaks meie nooruse ajakirjaks.“

(Ed. Triik, „Õpetajate Leht“ nr. 15. 1939. a.)

MEIE NOORUS

EESTI NOORTE PUNASE RISTI NOORTEAJAKIRI

Peatoimetaja: **Joh. Nyman**. Tegev toimetaja: **Paul Rummo**

Ilmub 10 numbrif aastas. Toimetuse aadress: Niguliste 12, Tallinn. Telef. 432-73

Nr. 4 (7)

Aprill

1939

„Õpilasleht“ ja „Meie Noorus“ ühinesid

Tartumaa Õpetajate Liidu ja Eesti Punase Risti vahel sõlmiti kokkulepe, mille alusel „Õpilasleht“ ühineb „Meie Noorusega“. Kokkuleppe alusel kõigile „Õpilaslehe“ tellijaile, kelle tellimisaeg kestab käesoleva õppeaasta lõpuni, saadetakse „Meie Nooruse“ aprilli- ja maikuus ilmuvad numbrid. Need „Õpilaslehe“ lugejad, kelle tellimisaeg lõpeb 1939. a. detsembris, saavad „Meie Nooruse“ kõik sel aastal ilmuvad numbrid alates käesolevast.

„Õpilaslehe“ tellijaile ja sõpradele

7 aastat on „Õpilasleht“ püüdnud täita endale võetud kohustusi nii hästi kui olud seda on võimaldanud. 4 aastat on väljaandmist teostanud Tartumaa Õpetajate Liit oma otseste ülesannete kõrval. Senine töö on loonud sooja kontakti lehe lugejate ja laiemate hulkade vahel. Muutunud olukordades on Tartumaa Õpetajate Liidul ainelistel põhjustel osutunud võimatuks „Õpilaslehe“ väljaandmist jätkata. Arvestades Haridusministeeriumi abistavaid seisukohti meie noorteajakirjade alal pidas Tartumaa Õpetajate Liit loomulikuks, et „Õpilasleht“ liitub Eesti Punase Risti väljaandel ilmuva „Meie Noorusega“, sellega moodustades tugeva ja elujõulise noorteajakirja.

Kõik oma kohustused tellijate vastu täidab „Õpilasleht“ kokkuleppe alusel „Meie Noorusega“, mille numbrid nüüdsest saabuvad „Õpilaslehe“ asemel.

Täname kõiki „Õpilaslehe“ seniseid sõpru poolehoiu eest ja palume senist poolehoidu osutada „Meie Noorusele“. Loodame, et tehtud samm on meie noorsoo arengu ja edu huvides.

Tartumaa Õpetajate Liit.

(4. järg)

X.

Juba pool tundi istus väike Malle köögi akna juures, nukk süles. Istus ja vaatas aknast välja. Malle ootas Aaret ja Ilmarit.

„Kas ikka veel ei paistagi?“ küsis Tiit juba mitmendat korda.

„Ei paista,“ vastas Malle ja raputas pead, nii et heledad tukad lendasid.

Tiidul oli pliidi juure hulk parajaid peeneid puuhälge valmis pandud, „hakatise“ kast oli täis kasetohtu ja pilpaid. Pliidil pottides ootas vesi. Köögilaual ootas munakorv ja sibulakoorte kuhi... Kõik oli valmis, — kuhu ometi jäid Aare ja Ilmar?

„Tulevad!“ hüüdis äkki Malle: „Tulevad!... Ilmaril on kepp käes, teise käega hoiab Aarest kinni...“

„Milli!“ hõikas Tiit köögist tuppa viiva ukse poole: „Juba tulevad!“

Ka Milli tuli nüüd kööki. Tal oli põll ees ja teine, äsja triigitud, põll käes.

„Tõin Aarele ka põlle,“ ütles ta teist põlle lauale pannes, läks akna juure ja vaatas välja. „Kui vaevaliselt Ilmar käib!“ sõnas ta kaastundlikult: „Mine sa, Tiit, aita teda. Aarel üksi on raske.“

Tiit ruttas välja. Milli nihutas Ilmari jaoks mugava tooli laua lähedale.

„Ma toon jalapingi ka,“ ütles Malle: „Siis tal on mõnusam istuda.“ Malle jättis oma nuku akna juure ja läks tõi toast oma isikliku pingi, — see oli Tiidu kingitus, Tiidu enda tehtud, ja Malle ei lubanud seda naljalt kellelgi puudutada.

Kojauks kolksatas.

„Seal nad ongi!“ ütles Malle, ruttas tagasi oma toolile ning jäi koputust ootama.

Koputati. Malle ajas kaela õieli ja hüüdis peene häälega:

„Siis-se!...“

Uks avanes. Milli läks külalistele vastu, Malle silmitses neid oma toolilt. Oma siniste

Armsad õpilaslehelased — uued „Meie Nooruse“ sõbrad!

„Õpilasleht“ ja „Meie Noorus“, meie tubglide noorte kaks usaldatavat sõpra, ulatasid üksteisele käe ja otsustasid ühineda. Ühendus teeb tugevaks — miks mitte ühiselt jõudu pingutada kõiki nõudeid rahuldava noorteajakirja kujundamiseks!

Nüüdsest peale koondub „Õpilaslehe“ arvukas, vilgas ja teotaheline pere „Meie Nooruse“ ümber. See pere on kasvanud ja arenenud tubliks „Õpilaslehe“ väärtuslikul mõjutusel. „Meie Noorus“ töötab nii senistele õpilaslehelastele kui ka kogu Eesti noorusele, et „mis ilus, õige, aus ja hea, see olgu meie aadel!“, ja et ta loodab seda aadet taotledes saada kõigi asendamatuks sõbraks.

„Meie Nooruse“ väljaandja ja toimetus avaldavad käesolevaga tõsist tänu „Õpilaslehe“ väljaandjale, Tartumaa Õpetajate Liidule, meile osutatud au ning usalduse eest. Lootes teie kogemusrikast kaas- ning koostööd püüame „Meie Noorust“ kujundada „Õpilaslehe“ väärtuslikuks järglaseks.

Eesti Punane Rist,

„Meie Nooruse“ toimetus ja talitus.

silmadega jälgis ta tähelepanelikult iga liigutust; sedasama näis tegevast ka nukk ta süles.

Niipea kui Ilmar oma kohale istus ja Milli oli Aarele põlle ette pannud, ütles Malle käskivalt:

„Nüüd kohe tööle!“

„Tööle jah!“ kordas Tiit reipalt: „Näed, Aare, — siin on munad, siin sibulakoored, siin lapid, siin nõorijupid...“

Aare põsed õhetasid uudishimust.

„Milleks need lapid?“ küsis ta: „Ja milleks nõorijupid?“

„Kohe näed!“ naeris Tiit: „Võtame siit lapi, puistame tubli korra sibulakoori peale... ja mässime muna lapi sisse... Vaat nii! Nüüd seome nõori ümber... Nõnda! Ongi tehtud.“

„Kas nüüd ongi muna värvitud?“ imestas Aare.

„Oh ei,“ selgitas Tiit: „Enne tuleb teda keeta, — siis alles on ta värvitud. Mässime aga kähku munad lappidesse.“

„Need ka, mis meie kaasa toime?“

„Ikka, ikka. Kui palju te töite?“

„Noh, niipalju, et jatkuks emale ja isale ja preili Pilvetile ja teie emale ja Mallele ja Millile ja sinule... Esimest korda elus kingime omavärvitud mune... Missugusteks need koored värvivad? Mis värvilisteks?“

„Kuld kollase ja pruuni kirjuks. Mässime aga ruttu lappidesse, — oi!... Kas libises näppude vahelt maha?...“

Aare seisis õnnetu näoga ja vaatas põrandale oma jalge ette: muna oli purunedes tekitanud suure kollase laigu.

„Küll oled aga sina saamatu!“ torises Ilmar.

„Ega see ole saamatusest!“ sõnas Malle Aaret kaitstes: „See oli õnnetus. Õnnetusi juhtub igapähega. Oota, ma pesen põranda jälle puhtaks; tee aga sina oma tööd edasi, Aare.“

Suurima põhjalikkusega kõrvaldas Malle õnnetuse tagajärjed, istus siis jällegi oma kohale ja võttis nuku sülle. Aare käsitses nüüd mune nii hellalt ja ettevaatlikult, et peagu oleks libisenud maha veel teinegi muna.

„Ära ole nii kartlik,“ julgustas Milli: „Võta muna üsna muretult kätte, ega ta nii õrn olegi kui sa arvad...“

„Ma ei ole ju seni iialgi tooreid mune käes hoidnud,“ ütles Aare hädiselt: „Ja üks juba läsksi katki... Mul on hirm, et lõhun kõik munad...“

Enam õnnetusi ei juhtunud, — ainult

aega kulus Aarel iga munaga palju rohkem kui Tiul ja Millil.

Kui pooled munadest olid lappidesse mässitud, siis ütles Milli:

„Tee nüüd tuli pliidi alla, Tiit, aja vesi keema.“

Tuletegemisele oli Tiit meister. Varsti hakkas vesi pliidil pottides lõbusalt sumisema. Malle jättis nüüd nuku üksinda toolile istuma ja tuli pliidi juure. Käed seljal, jäi ta pliidi ette seisma, oodates vee keemaminekut.

„Keeb! Keeb!“ hüüdis ta poti kaant kergitades: „Juba keeb!“

Aare vahtis Malle poole, silmad häämasustest pärani.

„Tulevad!“ hüüdis äkki Malle.

„Kas... kas Malle tohib kergitada poti kaant?“ küsis ta kokkunult: „Kas ta haiget ei saa?... Vesi on ju kuum?...“

„Ei saa haiget,“ ütles Malle tähtsalt: „Ega poti kaas olegi kuum. Ja ega, ma palja käega kergita... Tooge aga munad siia, hakkame neid vette lupsima, — see on kangesti lõbus.“

„Kas mina ka tohin...“ algas Aare arglikult.

„Muidugi tohid,“ sõnas Malle asjalikult: „Kõik tohivad, Ilmar ka, kui ta tahab. Aga kordamööda, et rüselmist ei oleks.“

Malle asetas kõik lapsed ritta, libistas ise esimese muna potti ja ütles Aarele:

„Nüüd sina!“

Aare tõusis kiki varbaile, pistis keeleotsa suust välja, sirutas käe pikalt õieli ja libistas muna ettevaatlikult potti. Kui see oli tehtud,

„Just nagu vettinud puntrad.“

näis ta suuresti imestavat, et ei juhtunud midagi halba. Ohinal jäi ta ootama, millal järg jälle tema kätte jõuab.

Kui paras jagu mune potis oli, siis vaatas Milli kella.

„Mina jään potti valvama,“ ütles ta: „Teie töötage edasi.“

Nobedasti hakati jälle mune lappidesse mässima. Isegi Ilmar tuli laua juure ja töötas kaasa; näis nagu poleks tal enam meeleski, et tal on jalg haige. Või polnudki see enam haige?

Mõne aja pärast tõstis Milli poti tulelt, Malle andis talle kulbi, ja ükshaaval võttis Milli munad potist välja ning asetas need külma vette.

„Just nagu vettinud puntrad,“ ütles Aare pettunult.

„Oota aga oota, kuni nad jahtunud on,“ muigas Tiit: „Siis koorime need lappidest välja, — ütle siis veel, et vettinud puntrad!...“

XI.

Keedetud munade lappidest väljakoormine oli munade värvimise põnevaim osa. Käed muutusid küll kollakaks seda tehes ja keenud sibulakoorte lõhn häiris Aaret, aga kui huvitav oli siiski munade paljastamine! Iga muna oli isemoodi kirju, üks heledam, teine tumedam. Ühele meeldis üks, teisele teine. Võrreldi, arvustati, kiideti ja laideti. Jutuvadin köögis muutus üha valjemaks. Ilmari jala-haigus oli sootuks ununenud; Ilmar askeldas

ühes teistega, sabis siia-sinna, ei püsinud hetkegi paigal.

„Küll nad on ilusad!“ ei väsinud Aare imetlemast: „Nagu kaks korvitäit päikesepaistet!“

„Ega sellega veel asi ole lõpetatud,“ ütles Tiit: „Nüüd algab „kingimunade“ ehtimine.“

„Tõesti?“ imestas Aare: „Kuidas siis seda veel tehakse?“

„Eks nii, kuidas keegi oskab! Mina teen seda vaat nõnda...“ Tiit võttis korvist muna, mis Aarele eriti meeldis, võttis siis taskust sulenoa ja hakkas noa-otsaga munakoosesse peent helevalget kirja kaapima. Aare jälgis tähelepanelikult, Ilmar samuti. Ei kestnudki väga kaua, ning munakoort ehtis lilledesse raamitud kirjutus: „Aarele — Tiit.“

Aare lõi heameelest kaht kätt kokku:

„Kui imeilus!... Küll oled aga sina osav, Tiit!...“ Ja kõheldes lisas ta juure: „Kas lubaksid mulle ka nuga? Ma katsuksin ka...“

„Sina!...“ turtsatas Ilmar põlglikult: „Poole minutiga oleksid kõik kohad verd täis!...“

Tiit heitis pilgu Aare kleenukestele õrnadele kätele ja ütles heatahtlikult:

„Sa pole harjunud nuga käes hoidma. Las Ilmar katsub noaga, — tee sina nii nagu Milli!“

Ka Millil oli vahepeal valminud väike kunstiteos. Punase ja rohelise tušiga ta oli munale joonistanud kena pildikese: kanapoe-gi, pajuurbi, lilleõisi... .

„Kui imeilus!“ lõi Aare jällegi kaht kätt kokku: „Küll aga oskate teie palju!... Kas tohin ka joonistada, Milli? Nii ilusasti ma küll ei oska, aga ma kangesti tahaksin ka kord katsuda. Õpeta mind, kallid Milli, eks?“

Milli pani Aare enda kõrvale istuma, ning siis algas hoolas õpetamine ja õppimine. Keel suunurgast väljas, püüdis Aare kõigest jõust anda oma parimat.

Keegi ei kõnelnud, keegi ei tõstnud pead. Isegi väikesel Mallel polnud silmi teiste jaoks, — nohinal maalis ta vesivärvidega ruudukesi, triipe ja tupsukesi oma „kingi-munadele“.

Äkki karjatas Ilmar nii, et kõik võpatsid. Plaksti kukkus Ilmari käest nuga maha, Ilmar ise vahtis näost kahvatuna oma verist kätt.

„Kui nüüd... veresoon... katki läks...“ kogeles ta värisevate huultega.

Milli tõusis kähku, ruttas kuhugi, tuli kohe tagasi, joodipudel ja side kaasas.

„Näita!“ ütles ta nii rahulikult ja käskivalt, et Ilmaril meelegi ei tulnud vastu hakata.

Enne kui Ilmar õieti asjast arugi sai, oli haavake kinni seotud.

„Tühine kriimustus,“ ütles Milli: „See-kord läks sul hästi. Aga enam ära nuga kätte võta. Joonista sinagi, las Tiit jändab noaga, — tema on vilunud: isa ise õpetas teda...“

„Teil on väga osav isa,“ ütles Ilmar, et tähelepanu oma äparduselt ära juhtida.

„Muidugi on!“ vastas Tiit: „Meil on tore isa. Meie isa oskab kohe kõik... Aga teil on ka tore isa, — mulle ta meeldib. Oot, ma teen õige nüüd ühe hästi kena õnnesoovimuna teie isale!“

„Ja mina jälle teie isale!“ Ning Ilmar hakkas joonistama punaseid kanapoegi helekollasele munakoorele.

„Mina maalin nüüd kingi-muna teie emale!“ teatas Malle pead tõstes: „Aare, mis värv teie emale meeldib: kas sinine või roosa või punane või...?“

„Roheline,“ vastas Aare.

„Siis ma maalin rohelised rõngakesed ja ristikesed...“

Töötati veel hea hulk aega. Siis olid kõik kinkideks määratud pühademunad kaunistatud ja Ilmarit-Aaret suurest tööst puruväsinud. Kõhudki olid tühjad kõigil töötajail; enne lahkuminekut istusid seepärast kõik veel kord ümber laua ning sõid võileiba kuhu-piima ja munaga.

Süües tegigi Aare ettepaneku, et Milli, Malle ja Tiit pühade ajal tuleksid neid külastama.

„Tulge esimesel pühal, — see on harilikult kõige igavam!“ vatras ta heatujuliselt: „Siis kostitame teid oma pühadetoitudega ja näitame oma kingitusi ja mängime üheskoos ja...“

„Oleme rääkinud!“ naeris Tiit, nii et hambad välkusid: „Aitäh kutsumast, — nüüd siis on meil midagi põnevat oodata.“

„Mina võtan oma nuku ka kaasa!“ teatas Malle: „Ja panen oma punase kleidi selga.“

„Pane jah,“ ütles Aare: „Ja nuku pead muidugi kaasa võtma.“ Veel kord plaksutas Aare käsi: „Meilgi on nüüd midagi põnevat oodata, — sellest tuleb kindlasti lõbus päev!...“

Ning juba koduteel hakkas Aare õhinal arutlema, kuidas ja millega kutsutud külalisi kostitada, millega neid lõbustada, mida neile kinkida. Oma õhinaga nakatas ta Ilmarigi, nii et koju jõudes alustati kohe ettevalmistusi külaliste vastuvõtuks. Oma haige jala unustas Ilmar hoopis, isegi vigastatud käest polnud kuigi palju juttu. Räägiti peamiselt esi-

mesest pühast, — vaieldi vahel, tülitseti, lepiti ja tülitseti jälle!

Viimaks saabuski esimene püha. Hommikul üllatasid Aare ja Ilmar vanemaid omavärvitud munadega. Kohvilauale ilmus salapärasel kombel korvike autojuhi-laste „kingimunadega“ Aare ja Ilmari vanemaile, preili Pilvetile ning Aarele ja Ilmarile. Pärast kohvijoomist said Aaret-Ilmarit vanemait ja sugulasilt terve vurna šokolaad- ja martsipan-mune, juturaamatuid, mänguasju ja välismaa puuvilja.

„Nüüd meil on oma külalistele aga palju näidata!“ rõõmutses Aare.

Ilmar heitis laisalt diivanile ja ütles, et klubub õige teha väike unak!

„Va laiskvorst!“ sähvas Aare tusaselt ja jättis Ilmari üksi. Natukese aja pärast piilus ta Ilmari toa ukse vahelt sisse, — Ilmar magaski nohinal.

„Va laiskvorst!“ ütles Aare veel kord ja lonkis tututult ühest ruumist teise. Igav oli. Isa ja ema olid välja läinud ega tulnud vist enne õhtut tagasi. Preili Pilvet luges oma toas. Enamikul teenijaist oli vaba päev... Aare vaatas kella: lõunasse oli veel tükk aega, — ja külalisi oli oodata alles pärast lõunat. Aare tuju muutus üha halvemaks. Viimaks oli tal tuju nii halb, et lausa pisarad kippusid silma. Veel kord ta vaatas kõike, mis talle pühadeks oli kingitud; meelelahutust ei pakkunud seegi. Iseasi, kui oleks olnud, kellele oma kingitusi näidata. Kuid polnud mitte kedagi, — ja kell ei tahtnud ega tahtnud neli saada...

XII.

Visalt ja otsekui vastu-tahtmist möödus aeg. Lõpuks sai kell siiski neli. Milli, Malle ja Tiit olid täpsed. Igaühel lillekimbuke käes ilmusid nad „suure majja“. Esikus aitas teenija neil üliriided seljast ning juhtis nad salongi. Siin teretasid külalisi Aare ja Ilmar. Kõigepealt mindi preili Pilveti tuppa; kui seal natuke aega oli vesteldud, siis ütles Aare:

„Nüüd ma näitan teile maja, siis joome kohvi... See siin on minu tuba, palun.“

„Ilus tuba,“ ütles Milli: „Nii hele ja sõbralik.“

„Mööbel on Inglismaalt,“ sõnas Aare: „Põrandavaip ka, ja, eesriided ja kõik...“

„Mulle meeldib, et siin on palju päikest,“ ütles Malle ja istus oma nukuga kõige heledamasse päikesepaistesse, Aare muga-vasse tugitooli.

Milli ja Tiit vaatasid Aare raamatuid ja nukukööki, kuid Ilmar kibeles:

„Lähme nüüd minu tuppa ka!“

Mindigi siis Ilmari tuppa. Malle valis endale kohe jälle kõige mõnusama tooli, vaatas urivalt ringi ja küsis:

„Kas siin on ka kõik asjad Inglismaalt?“

„Ei,“ pomises Ilmar: „Ei ole... Kas tahad mu mängurautteed näha, Malle?“

„Tahan,“ vastas Malle ja noogutas pead.

Ilmar pani oma elekterrongi raudteele vurama.

„Vahva rong!“ kiitis Tiit.

Aga Malle jäi ükskõikseks:

„Su rong sõidab ikka ringiratast ja ringiratast. Nagu poe-aknal. Kas sa minu rongi oled

„On küll.“ Ning Aare tõi veel kolm nukku.

Malle silmitses neid väga tõsiselt, surus siis oma nuku kõvemini kaenlasse ja küsis:

„Kas sul on niisugust nukku ka, mis häält teeb?“

„On,“ ütles Aare ja tõi veel kaks nukku: „Näe, see on Pariisist, — ütleb: „Maman!“ ja „Papa!“ Ja näe, see on Ameerikast, oskab inglise keelt...“

Malle silmitses neidki nukke ja küsis:

„Missuguseid nukke sul veel on?“

Aare tõi terve sületäie nukke:

„Vaata seda, Malle, — see on mõrsja. Selle sain tädilt, kui tädi pulmad olid. Kleit ja loor on täpselt samasugused kui tädil endal oli... Ja see on hispaania neiu — ta kleit on kollasest siidist ja käes on tal tamburiin... Ja see on hollandi poiss; tal on ehtsad puukingad jalas... Ja see on väike neegrinukk, — eks tal ole ilusad kräsujuuksed?..“

„Need on kõik vaatamiseks,“ ütles Malle: „Ma olen niisuguseid nukukliinikus juba näinud. Kas sul mängimise nukku ei olegi?“

Aare tõi veel ühe nuku, — see oli tselluloidist ja õige vana ja kulunud.

„See on minu esimene nukk,“ seletas Aare: „Vanaema kinkis, kui ma poolteiseaastaseks sain. Aga see on nii vana ja inetu... Ja riided on tal katkised.“

„See on õige nukk,“ ütles Malle ja võttis vana kulunud nuku sülle: „See mulle meeldib. Tal on nii hea nägu, — peaaegu nagu minu nukul.“ Malle libistas end ühes kahe nukuga toolilt maha ja ütles:

„Vaatame nüüd teie teisi tubasid ka!“

„Vaatame jah!“ oli Aare kohe nõus. Ta lootis, et kuskil ometi leidub midagi, mis rahuldab väikest Mallet.

„See siin on ema tuba,“ teatas ta erilise uhkusega: „Minu meelest kõige ilusam tuba meie majas.“

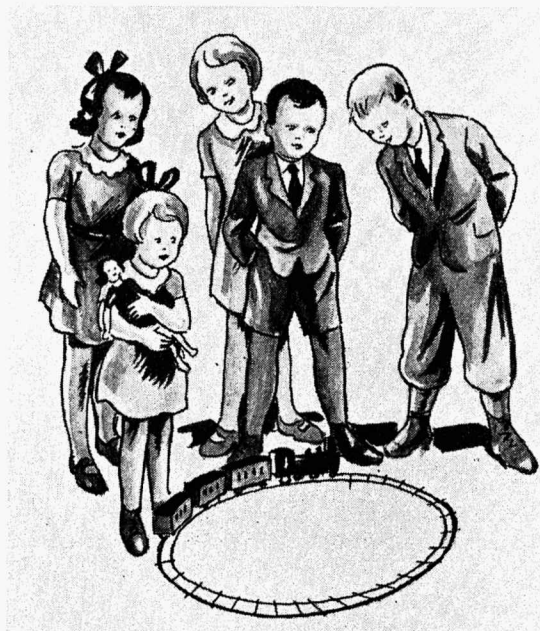
„Oi, see on tõesti väga ilus tuba!“ kiitis Milli.

„Imeilus tuba!“ ütles Tiit.

„Niisuguse toa teeme oma emale ka, kui suureks saame,“ otsustas Malle: „Siis, kui Tiit hakkab lenduriks ja Milli kunstnikuks ja mina nukukliiniku-perenaiseks... Siis ehitame isale ja emale maja, — aga hästi väikese ja kena. Mulle nii suur ei meeldi, siin on kole palju põrandaid pesta...“

„Ja küttepuid kulub ka palju,“ muigas Tiit: „Malle on kole kokkuhoidlik inimene...“

„Peab ju olema,“ ütles Malle tõsiselt: „Näidake nüüd oma isa tuba ka!“

„Vahva rong!“

näinud? Isa ise tegi, — suur punane vedur ja kolm vagunit. Kõik suured. Puust. Nendega ma võin sõita igal pool, — pole rööpaid tarvis...“

Ilmaril hakkas nagu natuke kahju oma elekterrongist:

„Aare, too Mallele oma nukud näha,“ ütles ta: „Need ehk meeldivad talle. Meie Tiiduga vaatame seni minu muid asju...“

Aare tõi oma kaks ilusaimat ja suurimat nukku.

„Kui suured!“ imetles Milli: „Ja mis uhked kleidikesed neil on! Nagu päris tõeliste laste kleidid...“

„Mulle nii hirmus suured nukud ei meeldi,“ ütles Malle: „Kas sul pisemaid ka on, Aare?“

„Isa tuba on siin.“
„Kui suur,“ tähendas Malle: „Ja kui tumedad asjad sees. Siia peaks midagi heledat panema, — siis teie isal oleks lõbusam.“

Aare ja Ilmar naersid.

„Sind peaks siia panema,“ sõnas Aare: „Siis oleks isal kindlasti lõbus.“

„Oleks muidugi,“ vastas Malle: „Meie isa läheb alati lõbusaks, kui mind näeb.“

Ka Tiit ja Milli naersid.

„Pole siin naerda midagi,“ noomis Malle: „Mis tuba see on?“

„Sinine salong. Siin võtab ema oma külalisi vastu.“

„Ja see?“

„Söögituba.“

„On aga teil suur söögilaud! Siia peale mahub hästi palju toitu. Aga meie lauale kodus mahub ka niipalju kui meil tarvis. Kus on teie köök?“

„Vaatame enne veel saali ja härrade-tuba ja kollast tuba ja...“

„Ma ei taha nii palju tubasid vaadata. Vaatame kööki, siis ma istun kuhugi: nukud on väsinud.“

Vaadatigi siis ainult kööki, — täna võis seda vaadata: kokal oli vaba päev.

„Kõik on puhas ja korras,“ oli Malle otsus köögi kohta: „Teil ju teenijaid on...“

Siis mindi uuesti Aare tuppa, kust ringikäiku ennist oli alustatud. Malle istus jällegi päikesepaistele ja võttis nukud sülle; Aare ja Milli sorisid kappides ning laegastes, Ilmar näitas Tiidule päevapildi- ja postmargialbumeid.

Malle libistas end mõne aja pärast taskesi toolilt põrandale, lipsas uksest välja,

läks Ilmari tuppa ja hakkas seal ringi vaatama.

Tiit märkas esimesena Malle kadumist. Minki kadunut otsima.

Malle oli diivanile nukkudele aseme teinud, istus ise nukkude kõrval ja laulis neile unelaulu: „Äiu-äiu, kussu-kussu...“

„Siin sa oledki,“ ütles Aare: „Ära pane veel nukke magama, enne joo me šokolaadi ja sööme pühade-kooke. Palun, — läki kõik „väikesse“ söögituppa, seal on laud kaetud.“

„Nukkudel ongi kõhud tühjad,“ ütles Malle: „Läki pealegi. Aga nukkudel olgu omaette tool.“

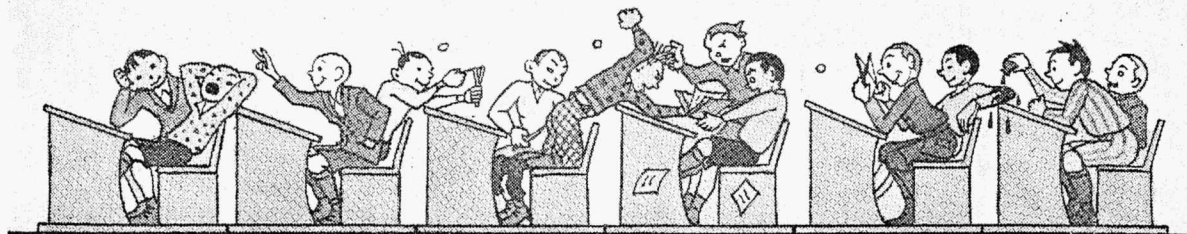
Nukkudele anti omaette tool Malle kõrvale. Aare lauanaabriks oli Tiit ja Milli lauanaabriks Ilmar. Kõik söödav-joodav oli haruldaselt maitsev, ja külalised kiitsid kõike väga, kuid ei Aarel ega Ilmaril olnud õiget pühade-meeleolu. Tundus, et õiged pühad olid juba olnud, siis, kui autojuhi-majakeses mune värviti... Tundus, et munadevärvimise järele ühes Tiidu, Milli ja Mallega söödud võileivad olid palju maitsevamad kui tordilõigud ja peened küpsised siin pidulikult kaetud laual... Mingi nukrus puges Aare ja Ilmari südamesse, mingi pettumus tegi nad kurvaks. Näis nagu oleksid nad asjata oodanud tänast päeva. Koosviibimine sõpradega ei annud seda rõõmu, mida nad olid lootnud.

Millest see pettumus, millest see nukrus?... Seda ei teadnud Aare ega teadnud Ilmar. Nad vaid imestasid, et autojuhi-majakese köögis oli lõbusam kui „suure maja“ avarates ruumides. Ja neil tekkis nagu väike igatsus tolle köögi järele, — siin oli kõik nii tavaline, seal aga oli kõik erandlik ja uus.

(Järgneb.)

Haapsalu rand. Kalavõrgud vabedel.

PIDURDAMINE

A. Arel.

Ma ei ole närviline!

Kaupo on hea edasijõudmisega. Tal on hea pea. Aga hoopis halb on ta käitumine tunnis.

Ta ei püsi paigal: ikka on tal naabrile midagi ütelda, midagi näidata. Ta teeb ka „nalju“ — võtab teistel ära vihu või raamatu, laseb kartulipüssi. Kui naer tõuseb, on ta üks suurimaid naerjaid. Ta naerab laginal. Iga vähimgi asi kisub tal naeru lahti, kui naerda polegi.

Õpetaja manitsev pilk rahustab teda ainult hetkeks. Niipea kui õpetaja vaatab mujale, on Kaupol kohe palju kõrvalisi asju ajada.

Viimaks õpetaja kutsub ta klassi ette. Kõik kuulatavad põnevalt.

„Sa oled närviline, Kaupo,“ ütleb õpetaja tõsiselt ja aeglaselt, poisile terasesti, uurivalt silmadesse vaadates.

„Ma ei ole ... närviline,“ vastab Kaupo nutuselt. Sõna „närviline“, mis kindlasti tema arvates tähendab midagi halba, haavab teda.

„Muidugi oled, vennas,“ ütleb õpetaja vastu, „istu kohale. Vahetunnil peame ühe nõu, tuled õpetajate tuppa.“

Katsu end pidurdada!

„Noh, Kaupo, mis me siis peale hakkame?“ küsib õpetaja, kui Kaupo ta ees õpetajate toas seisab.

„Mis ma tegin?“

„Alati teed. Katsu end tagasi hoida, pidurdada. Kõigil sõidukeil on pidurid, mis tööle pannakse, kui sõidukit on vaja peatada. Ka sulle oleks vaja sulgklappi, mis su suu kohe suleb, niipea kui see üle piiri läheb. Ja peale on vaja pidurit, et sa alatasa taha ja kõrvale ei vaataks.“

Kuidas ma saan end pidurdada?

„Ma ei saa, mul on niisugune iseloom.“

„Saad küll. Tee nii: igakord, kui on kange himu midagi teha ja see on niisugune tegevus, mis rikub korda, sa keela end, ütle endale: ei! ei!“

Kui suust tahab lipsata pilkav sõna koolivenna kohta, kes halvasti loeb, suru huuled kokku, neela sõnad alla.

Kui sul süda kargab tõis, siis eriti vaiki. Ära ütle midagi. Või hakka omaette mõttes palvet lugema. Umbes nii: Taevane Isa, anna mulle jõudu olla tugev ja välja kannatada vihatuju ja mitte seda avaldada jne. jne.

Siis vihatuju haihtub ja su hinge asub rahu.“

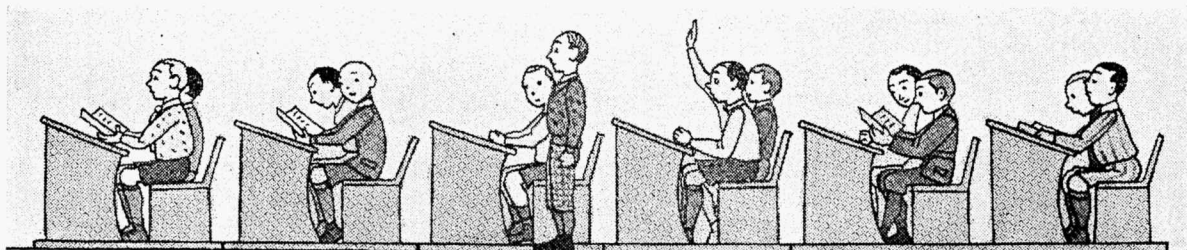
Vaikimise harjuused.

„Kas suudaksid olla pool tundi, ilma et ütleksid ühtki sõna?“

„Muidugi,“ imestas Kaupo.

„Katsu täna kodus järele.“

Kaupo oligi vait kui kala.

Kuidas ma läksin kunsti õppima

Jutustanud „Meie Noorusele“
A. LAIKMAA

Sõna kunst ta praeguses tähenduses umbes 70 a. tagasi ei olnud meie maal, taludes, kus ma olen sündinud ja kasvanud, veel palju tuntud. Kuulsin kõneldavat ceskätt „Tülgi Jaani“, mu rammuka nõo või onupoja, „kuntsist“ = võimest (saksakeelne sõna Kunst tulebki sõnast kõnnen, s. o. võima), võtteist, millega Jaan pani maha iga mehe, kes kunagi sõandas temaga „rinda pista“. See „Tülgi Jaani kunts“ oli siis kuulus üle kihelkondade.

Tol ajal ei olnud meil veel kunsti, kunstnikke ega kunstikoole. Vilkusid ainult võõrsilt nimed, nagu: Köler, Weizenberg, Maybach, Adamson. Ei tuntud veel maal, vallakooles, kus nüüd annavad vilunud õpetajad joonistus-tunde, kunsti. Ainult mõni üksik laps, nagu minagi, sehkendas maast mada-

Vanemad imestasid. „Küll on hea, et ta jättis oma alatise tühise lobisemise,“ ütles ema.

Järgmisel päeval ütles õpetaja: „Täna katsu üks tund olla sõnakestki lausumata. Nii õpid varsti vähe rääkima. Kui midagi ütled, ütle kaaluvat, ainult tähtsat.“

Miks on vaja end pidurdada?

Ei peeta lugu sellest, kes lippab tuusel-püksina, tuuletallajana, palju räägib, kargab süia ja sinna. Kes on tõsine, kaalu-kas, vähese jutuga, seda austatakse.

Pidurdamine on abinõu rüpakuse vastu. Kes oma kiirust pidurdab, saab tööd teha põhjalikumalt ja paremini kui tuuseldaja. Ta saab mahti kaaluda, järele mõelda, mõõta ja takseerida, vaadata ja uurida. Ta pole teistele ristiks, ei solva teisi kibedate sõnadega ega riku oma tööd tõttamisega.

Mäng, nali, jooksmine, püsimatuse — see olgu omal kohal ja omal ajal, tõsise töö juures olgu rahu ja püsivus.

Ants Laikmaa.

last ahjukoldest hangitud sötükiga „kujusid“ toaustele või ahjumüürile. Isegi linna kreiskooles ja gümnaasiumes joonistati ainult üks tund nädalas n.-n. „Vorlagede“ — trükitud joonistuslehtede — järgi (s. o. kopeeriti), mille juures õpetaja kateedri pilus üle ajalehe (sel ajal nimetatud „seitungi“) serva.

Esimest korda elus nägin ma kunsti-„pildi“-näitust omal 18/19. eluaastal Tallinnas, kuhu oli üks sellane näitus ei-teakust ära eksinud. Mäletan sellelt näitusest üht alasti neiu — näki — (pildi nimi oli „Undine“) pilti, mille ees meie Tallinna saksad kõige tihedamalt imestades koos seisid. Igatahes sain mina sellelt näitusest niipalju hoogu, et ma oma „sehkendustega“ läksin ühe siis Tallinnas joonistustunde andva (Saksamaalt Düsseldorfist siia sõitnud) kunstniku Sprengeli juure nõu küsima.

Sprengel kiitis mu kated heaks ja kutsus mind enda juure õppima, kus tol ajal juba elas ja õppis üks Virumaa metsavahi poeg, keda keegi aadlik mõisahärra oli ühel jahiretkel avastanud ja saatnud omal kulul Tallinna kooli ja Sprengeli juure õppima, et siit ta edaspidi õppima saata Düsseldorfis akadeemiasse.

Kuna aga Sprengel sõitis varsti ära ja niipea tagasi ei tulnud, lahkusin ka

kas kuldseid kiirtevihke teele. Ühes teeäärses talus võtsin einet — piima ja leiba.

Tee oli lai ja sirge. Õhtuks jõudsin ühte tallu, kus sõin kartuliputru ja magasin öö viljaküünis peksetud vilja-põhus.

Hommikul astusin Kuramaa pealinna, väiksepoossesse Miitavi. Vaatasin linna, astusin kiriku uksest sisse, mis oli avatud jumalateenistuseks, ja ronisin ka kiriku kellatorni, et vaadata sealt ringi üle labusa viljaka Kuramaa. Olin sinna jäänud veidiks suikuma ja kui alla sain, oli kirik rahvast tühi, ukсед suletud ja ma kiriku vang. Kuna aga järgnes kohe lastejumalateenistus, siis vabanesin ilma, et mul olnuks vaja tonti tegema hakata.

Rändasin linnast välja, ikka otseses suunas mööda laia sihti aetud kiviteed.

Teel tuli vastu pikk maapulmarong: suured ilusad hobused, suured sõidukid, hobustel peokohaselt tukad ja lakad siidlintides ja kutsereil roosid pikkade piitsade otsas.

Õhtu eel kohtasin ühe maanteeäärse majakese ees istuva noore sümpaatse neiu, keda teretasin saksa keeles, millele teretatav vastas samas keeles. Küsisin öömaja ja sain selle. Neiu keetis mulle õhtuks õunasuppi. Ajasime mitu tundi head juttu. Ta viis mu magama kuurilakka. Hommikul keetis kohvi ja ei nõudnud kõige selle lahkuse eest rohkem kui et ma saadaksin talle teelt mõne piltpostkaardi, mis olid siis just moodi läinud ja noored inimesed olid hakanud neid korjama. Noore lahke

läti neiu nimi oli Laura — perekonnanimel olen paraku juba unustanud, muidu saaksin veel tänagi talle saata ühe tervituse.

Järgmise päeva pensumi eespool hakkab mulle kesk pikka sihti maanteed paistma kirikutorn, mis aga ei tule ega tule ligemale enne kui olen ta juures õhtul, väikeses Šiauliai linnas.

Siin pidi mul olema üks tuttav väeteenistuse ajast, aga teda ma ei leia. Leian öömaja ühes juudi võõrastemajas, kus peetakse parajasti pulmi ja kus viidakse mindki, võõrast rändurit, peolauda.

Nii läheb tee vaheldusrikkalt. Läbin leedu külasid, kus taluvärvavil postid rooma-katolikuusuliste kujutistega. Inimesed teretavad kätt südame peale vajutades ja pomisedes midagi nagu „Joosepist“ ja „Mariast“. Laiadel lagedail karjamail valendavad otsatud hanedekarjad ja nende „kii!“ ja „kaa!“ kostab igal pool, kus liiguvad raudteerongid, mis viivad neid piiri poole.

Siin peavad kõrtse sagedasti juudid, vististi talusidki. Ühes juudikõrtsis, kus ööbin ja saan õhtul poolsalamahti tabada ühe erilise juudinäo oma taskuraamatuse, tungitakse peale, et ma „maaliksin üles“ ka peretütre näo ja selle eest pakutakse mulle öömaja, süüa, juua ja hommikul veel ekstraesine maksuta.

Nii „elan üle“ Liivi-, Kura- ja Leedumaa, kuni ühel päraslõunal olen (Tauroggeni juures) jõudnud Vene-Saksa piirile, kus piirivalvur tõmbab mulle teele ette jämeda ahela, kuni olen teeäärses majakeses oma passi lasknud tem-

kaevab, see ...

Have.

beldada, ja siis sammun nagu rõhust vabaks lastu üle piiri Saksamaale, kust on tulnud omal ajal meie saksad ja nende järel „saabunud“ ka meie „kadakad“ ja isegi meie „Saksamaa kuusk“ — Siberi lehis (*larix*) etc.

Esimese õhtu ja öö Saksamaal veedan kõrtsis, mis on samasugune „pikakatusealune“ kui meie maakõrtsid. Talupojad valgeis (riideta) lambanahka kasukais imevad portselanist valatud piipe, nagu neid olen näinud suus ka meie maal ringirändavail juudikaupmeestel. Kõrtsi letitaguses osas ühe laua taga joob õlut üks „paremat“ sorti isand ja kõneleb ikka viisil: „Wir Pro(a)issen... ja „Bai uns in Pro(a)issen...“

Läbin Tilsiti, Königsbergi, Elbingi, Danzigi, Marienburgi Nogati ääres, kindluse Küstrini ja lugematu hulga külasid, alevikke ja väikelinna, hulgun ja vaatlen mõne päeva Berliinis.

Ainult ikka edasi! Hannover, Burg, Magdeburg. Ronin üle Harzi mägede. Murused mäeküljed, kaljused küljed, murused nõlvakud, mägede kallakuil üksikud talud, nirisevad veed. Lund ja lumelortsu. Riided päevad läbi märjad, ei kuskil köetud tuba, öömaja, kus saaks riideid kuivatada, vaid sikuta need hommikul jälle niisama märjalt selga. Palavik päevad läbi, aga ei aega ega kohta, kus võiksid tarvilselt puhatagi. Alatisest marsimisest on kõvad kingakapid jalakannad hõõrunud veriseks, veri kipub alt läbi püksisääregi, on valus, aga pigistan hambad kokku või lasen lohutuseks laulu, kus mäestik või mets seda lubab.

Algas tööstusnurk, ei saa seal enam taludes öömaja, need (talud) on nii tüdinud alatisist läbirändajaist ja kerjajaist „vandereist“, et vaata, et sulle ei puretata koeri peale, kui juhtud ainult vaatama sinna poole.

Barmen-Elberfeldis on kümnete verstade viisi maju ja tehaseid tee ääres. Remscheid, Solingen — peaaegu igas majas kõlksuvad alasid (Saksa Manchester). Siis ühel hommikul avaneb ühelt mäeküljelt mu silmade ees kaugeesse siniuttu kustuv lai labamaa, milles vilksatab vahel hõbelindina ühe jõe pind ja paistavad läbi vabrikute suitsuvine ühe linna tornid. Aiman ja maakaart kinnitab, et see on Düsseldorf. Panen käed kokku, nagu omal ajal ristirändu-

rid Jerusalemma linna kuma ees, ja istun maha mäeküljele, et sukelduda sellesse vaatesse. 6 nädalat olen rännanud ja üle 2600 km ära möötanud, nüüd on „ta“ käes! aitäh!

Veedan veel ühe pehme öö ühes talu viljaküünis, sest et mind ei juletud ööks tuppa lasta, ehk küll läbi akna end tutvustasin ja oma passigi pakkusin. Hommikul sammusin mööda pikka Kölnerstrasset Düsseldorfi sisse, kus teen oma esimese viisidi kunstiakadeemia, mille suure portaali, hoolimata pühapäevasest päevast, leian olevat avatud ja kus peab varsti algama mu järgmine ja peavõitlus.

New Yorgi osariigis, Põhja-Ameerikas, asuv Albany NPR ring tuli toredale mõttele koguda kõikidest nendest riikidest, kus töötab Noorte Punane Rist, linikuid, millele oleks tikitud vastava riigi lipp, NPR parool vastavas keeles ja pealinna nimi. Eestis langes selle austava ülesande täitmine Tallinna 1. 2. algkooli NPR ringile, kes märtsikuus saatis Ameerikasse sellase liniku, nagu nähtub juuresolevast pildist. Kürestiti tuli järgmine vastus:

Aimsad eesti noored!

Rõõmustame väga, saades teie kauni tikandi, ja oleme teile väga tänulikud teie väärtusliku kaastöö eest meie algatatud kava läbiviimisel.

Tikandid jõudsid kohale rutem kui meie seda julgeme loota ja igauks neist peegeldab tähtsaimat sellest maust, kust ta saadetud.

Meie kavatseme teha ülesvõtte neist tõist ja saata igale maale lugupidamise avalduseks nende kauni kaastöö eest ja sõbralike soovidega ülemaailmse sõpruse süvendamiseks.

Ameerika ja euroopa noorte vahel on sügav üksteise mõistmine ja armastus, ja meie usume, et see tikand veelgi tugevamalt ühendab sõprussidet kõikide maade vahel.

U. S. A. Parimate tervitustega
3. aprillil 1939. Albany Noorte Punane Rist

Orwufese nutt

S. Riikand.

Illustratsioonid: Nat. Mei.

aenelapfi walulapfi
lippas õhtu lepikusse,
astus alla kaafikusse

Puudud kiunuwad tules, —
waesedlapsed nutamad.

Eesti muistend.

pärašt rasket päewatõõda
oma kurbust kurtama,
walupisaraid walama.
Istus murtult mäta peale
kase tüwiku kõrwale,
lepa wõsiku weerele.
Nuttis et süda pidi lõhkema.
Nuttis wälja wiied walud,
šajad saadud šõimusõnad,
tigatedamad tortkimised,
usšikurjad hurjutused,
maomürgised mõnitused,
mis tall' tasuks tööde eest,
palgaks palju piina eest
pererahwa poolt paisati,
peretütardelt pilluti.
Nuttis waene walulapfi,
kaebas kalki ülekohut,
kurisõnal kärkimisi,
nii et mättad märku wõtsid,
kafed kaasa halisfid,
wõsagi walust wärisfes.

pooles surmas samblasängi;
hüüdis leinas eidekest,
kallist kadund taadikest:
„Ematene, hellatene,
isatene, kallitene,
wiige oma wõsukene,
wilets, waene warrekene
enda juurde elama,
Manala majasše wiibima!
Siin ei ole minul asu
ega waesel warjupaika:
pets on söögiks, nutt on joogiks,
šõim liig sandiks šõbramehets,
nalg aga raskeks näpistajaks,
solwed südamenärijaks.
Küll on rasked orjapäewad,
raskem weel orwu eluke:
ei ole päewa pisarata
ega õõd, mis oigeta.
Silm nutab, süda walutab,
rinda rõhub mustim mure.
Ei ole šõpra, kes šilitats,
ei ole armast, kes awitaks;
ei ole troosti toetule
ega rõõmu rõhutule.
Ütsi waid mõru meeleheide
piinab hinge pihtidena.“

Nuttis wilets waenelapfi,
ohuline orwufene,
murešt murtud warrekene;
kuffus nuttes kummulil,

Uttes wilets waenelapfi,
mahajäetud marjakene
walas mure silmamärga
nõnda rohkesti murule,
et see muru metsapuudki
selle waluweega jootis.
Wõtsid seal siis kuused, kased,
wõtsid lepad leherikkad,
wõtsid haawad halemeelsed,
wõtsid toominga tüwedki
waeselapse pisaraida
hellal hoolet enda hoida
nähtud nutu tunnustajaks,
kuuldud kurbuse täheksi.
Nii need pisarad siis jäidki
puude lõimise peatuma,
warjulises peidukohas
pikaks ajaks peitssema,
meenutades toda walu,
mis neid oli sünnitanud.

Uttis wilets orwufene,
nuttis südame nõrkedes,
kurtis kummuli mätta peal,
pooles surmas samblasängis:
„Isakene, emakene,
kes see troostiks mind toetut,
kes see aitaks mind armetut?
Saatke mull' teiegi sõnumeid
Manala majast terwisi!“

Res seal astwad salasammul,
lillepärjad peassa,
lillekimbud käessa,
lillesõnad huuledella,
lähenedes leinajale
õhukergel hõljumisel?
Need on hiie haldjakesed,
muruneitsid nugisilmad,
weteneitsid wallatud.
Neil on ürbid õhulised,
palged päiksepaistelised,
ilmad tähesärased.
Nemad tõid Manala majadest,
Toonela awarast tubadest
waeselapse isalt, emalt
nende õhu-orwufesed,
mahajäetud marjakesel'
tuhandeida terwitusi,
sadandeida soowitusi;

tõiwad emalt helli sõnu,
isalt iidseid õpetusi,
kinnitades kurba südant,
lohutades leinajat.
Waitis waeselapse kaebus,
lakkas kurblik kurtmine;
rind sai rõõmsaks, süda soojaks,
murepilw läks palgelt pakku.

Siis läks wilets waenelapfi
tergendatud meelel koju
wastu uuele walule.

Uii on oma kurba kurtmist,
oma kurje kannatusi,
raskeid piina pigistusi,
hingewalu wapustusi
õõde warjul wälja nutnud
lugematud leinalised,
ohustatud orwufesed.
Nende pisar-õjad jootsid
iidseid hiiesalusid,
koplimuru mätastikke.
Jõid seal kuused, jõid seal kased,
jõid seal muudki puud ja põõsad
toda libedusejooki,
suure mure silmamärga.
Jäi see märg seal puudelõime
pikaks ajaks peatuma,
meenutades orwu õhkeid,
waeselapse waluhüüdeid.

Waat' mispäraft talwedhtuil
pärast hoolsat päewatõõda
soojas toas tule walgel
wõite näha järgmist lugu:
tüdenewa ahju paistel
mehed piipu popsutawad,
lapsed lõikal kütitawad,
tüdrukud woffi tallawad;
aga tule praksumisse
ahjust kostab tihti kaebaid,
nutupilli penifesta,
waluhääle wingumista,
mureõhkeid ülirohkest,
piina pigistuse hääli.

Sõpradeahelik ümber maakera (Üks noortetund Oslo ringhäälingus)

Elsa: Sõpradeahelik ümber maakera! See kõlab väga kenasti, kuid on vist võimatu. Ei õnnestu noori ühte kõita? Rassid, keel, elamisviisid, sotsiaalne asend — see ei tähenda midagi, kui mõtleme sõpradeahelikuna midagi enam kui sõprust. Ja seda me teeme! Meie, noored, tahame meelsasti töötada maailmarahu heaks, aga kuidas? Meid on palju, töötame paljudel rinnetel — kord tungime edasi! Vahendid on mitmesugused, kuid siht on üks — r a h u m a a p e a l!

Täna oleme siin stuudios, ja meie ees on see, mis õigupoolest ongi tänase noortetunni sissejuhatus: kingitus, mille sain ühelt Ameerika tütarlapselt, keda ma sugugi ei tunne! Teie arvate muidugi, et erakingitus ei või põhjust anda raadiosaateks. Kuid just see. Nüüd kuulake, mis see Ameerika tütarlaps kirjutab — mitte ainult minule, vaid meile kõigile noortele:

„Meie, noored Ameerika tütarlapsed, loodame, et meie saadetud kingitused võetakse teistes maades hästi vastu. Kingitusi saates ei ole meie

sihiks ainult rõõmu valmistada kingitustega, vaid anda pant oma otsusest, et kunagi enam ärgu olgu sõda! —

Teame, kuidas sõda hävitab inimeste õnne, kuidas tublid noored poisid saadetakse rindele, kus nad tapetakse hoolimatult teiste poolt, kes ei soovi neile midagi halba, vaid kel on kästus seda teha. Tahame koos töötada sõja põhjuste leidmiseks ja rahvusvahelise venduse loomiseks. Tahame olla sõbrad kõigi maade kõigi lastega. Oleme näinud teie koolide pilte, kinos oleme näinud teie isade töid. Oleme lugenud teiste maade kunstist ja kultuurist, oleme näinud pilte loodusest, kodudest ja inimestest enestest. Ja nii me peame kaasa töötama selleks, et meie põlvkonda ei tabaks sõjaneedus, mis ähvardab hävitada kõik ilusa, mille jumal ja inimesed on loonud. Kas me ei peaks töötama, et maailm vabaneks sõjakuradi vihast ja kannatustest, puudustest ja muredest, sestis koos vaenu ja viha vastu — töös mõistuse ja armastuse heaks, et inimesed tunneksid

Haluotstest valgub wahtu,
viisib wett aurama,
puserdub kuumi pisaraid,
kõneldes seal muistsest murest,
orwufeste oigamistest,

nende rohkest filmaweeft.
Waatab seda pereisa
ja siis uuest' piipu täites
sõnab nagu iseendast:
„Waesedlapsed nutawad.“

end jälle kindlamaina, rikkamaina ja õnnelikumaina. On ebaloomulik, kui inimene tunneb hirmu teise inimese töö eest, on loomulik, kui inimesed koos tõstavad maailmamõtlemise esiplaanile.“ —

Jaa, seda kirjutab mulle üks 100.000-st Ameerika tütarlapsest, teised mõtlevad samuti, ja nad saadavad oma mõtteid ümber maailma teistele noortele. Need noored tütarlapsed on Noorte Punase Risti liikmed, ja Noorte Punase Risti tööst pidimegi täna vestma. Meie Noorte Punase Risti vanem on siin, ja ta on lubanud kõnelda tööst teistel maadel. — Kes asutas Punase Risti?

Õpetaja: Punase Risti asutas suur inimsober Henry Dunant. Ta oli muide esimene Nobeli rahuauhinna saaja.

Noorpõlvest alates oli ta hoolekandelisest töös. Ta aitas haigeid ja vaeseid.

Dunant oli ühe lahingu juures Põhja-Itaalias 1859. aastal ja on kirjeldanud väikeses raamatus „Mälestus Solferinost“, milline kohutav viletsus valitses pärast lahingut, kui 40.000 haiget ja haavatut oli võitlusväljal ravita ja abita. Dunant kogus ümbruse rahva, talunaisi ja muid, ja läks nendega lahinguväljale, kus ta sidus ja ravitses haavatuid.

Ta abistas kõiki abivajavaid, küsimata, kas need olid endised vaenlased või sõbrad. Tutti fratelli, kõik on vennad. ütles Dunant ja see sai Punase Risti loosungiks. Raamat õhutas Punase Risti ühingute asutamist, mille algseks ülesandeks oli ravimaterjali valmistamine ja õpetajate kujundamine, et ei võiks korduda Solferino kurbmäng, kus ei ole kedagi haavatute eest hoolitsemas.

Algselt oli Punane Rist seega asutatud sõjakoledeste pehmemdamiseks, aga on selge, et koledeste pehmemdamiseks on parim viis sõja enese vältimine, ja sellepärast Punane Rist on asunud sõjavastasele tööle ning kujunenud maailma suurimaks rahuuhinguks oma 30 miljoni liikmega, ja kõige rõõmustavam on, et meiega on nii palju noori.

Maret: Kas on õige, et Noorte Punasel Ristil on 18 miljonit liiget ja et noorte ühinemine algas alles 1914. aastal?

Õpetaja: Jah, see on õige. Kui maailmasõda puhkes ja temaga koos kannatused, mured ja koleused, kutsus tookordne Ühendriikide president Wilson Ameerika lapsi osa võtma abistamistööst. — Miljoneid lapsi astus liikmeks.

Andres: Mida lapsed võisid teha?

Õpetaja: Nad valmistasid ravimaterjale, sidemeid jne., mida saadeti Euroopasse ning tarvitati haavatud sõdurite heaks.

Hella: Kas nii kestis kogu maailmasõja?

Õpetaja: Nad tegid seda veel palju kauem — praegu töötavad noored palju pingsamalt kui kunagi varem selleks, et meil ei tuleks uut sõda.

Maret: Mida nad tegid pärast sõja lõppu?

Õpetaja: Sõjast laastatud Euroopa maades oli suur häda — majad hävitatud, isad emal või vangis või haiged või invaliidid. — Suured ja väikesed näljas. Ameerika lapsed otsustasid, et on vaja aidata Euroopa sõpru. Nad tegid seda, saates neile umbes 4 miljonit krooni.

Maret: Niisugusel maal kui Ameerika oli vist kerge see raha koguda?

Õpetaja: Võib ju olla, kuid Punase Risti noored ei või raha kerjata ega korjata. Nad peavad ise töötama, nad peavad valmistama asju,

mida nad pärast müüvad või loosivad, nad korraldavad kontserte, näitemänge ja muid ettekandeid, kus publik maksab vaatamise või kuulamise eest. On hea Euroopa lastel, kui neil on sõpru, kes neid aitavad, olgugi need teispool Atlandi ookeani. Euroopa lapsed muidugi kirjutasid ja tänasid, ja Ameerika lastele tegi headmeelt kuulda enam oma sõpradest Euroopas, ja varsti oli elav kirjavahetus Ameerika Noorte Punase Risti ja Euroopa noorte vahel. See on arenenud nüüd koolikirjavahetuseks, mis praegu on väga tähtis lüli Noorte Punase Risti töös. Nüüd on kogu maailmas 52 maad koostöös.

Kõik: 52 maad — missugused?

Õpetaja: See hõlmab kõiki tsiviliseeritud rahvaid ja on levinud üle maakera. Reisides võib kohata igal pool Punase Risti noori, kes on innustunud sõprussidemete loomisest teiste maade noortega.

Kõik: Aga kuidas toimub õigupoolest see kirjavahetus?

Õpetaja: Seda korraldatakse Punase Risti büroo kaudu meil ja Pariisis asuva P. R. Seltside Liiga kaudu. Üks kooliklass võib alata kirjade ja fotode ning joonistuste-, käsitööde- ja lilledalbumite saatmist teistele maale. (On väga üldine, et tütarlapsed saadavad oma rahvariideis nukke teistele.)

Sihiks on, et ühe maa lapsed õpivad tundma teiste maade olukordi, kus kasvavad teised lapsed, ja nii õpivad mõistma, et inimesed maakeral elavad rahuks koos ja aitavad üksteist, kui vaja. Meie oma koolis oleme kirjavahetuses mitme kooliga kogu maailmas. Võtsin kaasa osa albumeid, mida võite vaadata ja edasi jutustada.

Henrik: Näe, see on Jaapanist — nii värsked värvid on joonistatud, Fuzijama vulkaan — kuid kes oskab lugeda jaapani kirja? Kas meie maalgi keegi oskab?

Õpetaja: Punase Risti büroo Pariisis tõlgib kõik, mida meie ei oska.

Hella: See siin on Budapestist, nii hästi joonistatud! Loss peegeldub Doonaus, jõgi on selge ja vaikne. Kas ei ole õudne mõelda, et ühel päeval saadetakse inimesi pomme heitma — ja just majale, linnale? Ja siis on kõik hävitatud ühe silmapilguga. Me ei või lasta midagi sellistaolist juhtuda.

Maret: Kas olete näinud, milline rahu on Daani laste albumis! Heinamaad, põõgimetsad, ja väike talu, toonekurepesa ridva otsas!

Andres: Jaa, kuid vaata siin! Itaalia! Peetruse kirik, Pauluse katedraal Appia teel. Ja siin on villa Borghese pilt. Ja Colosseum. See on ju peagu nagu reis. Mõtled, et seisad tõepoolest siin Capitoliumil ja vaatad üle Rooma!

Elsa: Ja mõtlege surematut kunsti neis majades — Sixtini kapellis, Vatikanis. Usute, et Itaalia lapsed mõtlevad, et sõda võib kõik selle hävitada ühe õoga, ühe tunniga, võib-olla veerandtunniga — ja seda ometi ei või ial uuendada. Kirjutame neile ja tuletame seda meele!

Henrik: See album on Ameerikast, see annab hoopis teise pildi maailmast. Siin on pilvelõhkujad, suured vabrikud, kus on töölisid enam kui ühes meie linnas! Mis on siin? (Loeb.) „Loodetavasti kuuleme teist varsti. Olge kindlad meie sõpruses.“

Õpetaja: Ameerika lapsed on eriti innukad Noorte Punases Ristis — igal aastal saadavad nad 100.000 jõulupakki Euroopa lastele.

Hella: Mis on neis pakkides?

Õpetaja: Mitmesuguseid asju, mis meeldivad noortele, omatehtud asju või pärlikesid, käevõrusid, värvpliitseid, fotosid ja hulk muid asju.

Elsa: Loodan, et Noorte Punase Risti töö aitab inimestel saada paremateks sõpradeks, nagu meie saame sõpradeks kirjavahetuses. Saame teada, missugused on teised, mitte ainult väljastpoolt, vaid ka seestpoolt. Üldiselt mõtleme ja tunneme kõik ühtviisi. Ja kui meie, noored, moodustame tõelise sõpruseaheliku ümber maa-kerä, siis eri maade inimesed ei või hakata üksteist peksma — eks ole?

Maret: Aga kodusõda Hispaanias...

Õpetaja: Jah, kõige halvem, mis võib juhtuda mingil maal, on kodusõda, kus sõbrad ja ehk vennadki tulistavad üksteist. Noorte Punase Rist on püüdnud aidata Hispaania lapsi, neile toitu, riideid ja raha saates. Toetus jaotatakse võrdselt mõlemale poolele.

Andres: Olen kuulnud paljusid ütlevat, et on mõttetu Hispaaniat aidata, kui meil on enesega palju tegemist.

Elsa: Tahaksin vastata sulle selle luuletusega:

Mis tegu on Hispaaniaga meil?

Eks igal rahval kodus ole tööd?

Kuid meie suure õpetaja teil ei kellelgi või olla hädaööd.

Ta ütles: oma süda lahti tee ja aita neid, kes külmas on ja näljas. Ja õpetus on meile püha see: me aitame kas kodus, siin, või väljas.

Ei seni rahu või me magada, kui miljonid on kodutud ja ohus. Mis on, see nendega meil jagada, nii täidetakse tulevikukohus.

Õpetaja: Küllap sa koduski võid aidata, kui abi vajatakse. Nii see kuulubki Noorte Punase Risti ülesandesse.

Maret: See ei ole alati nii kerge. On ju palju, kel on halb, kuid nad ei ütle seda kellelegi, ei palu abi.

Elsa: Peame ise mõtlema, silmad lahti. Kui sa näiteks seisad kooliaia juures ja vaatad kõiki lapsi, kas sa ei näe mõnd, kes vajab tervet toitu, valgust ja õhku? Võiksid minna ta koju, et näeksid, et see on nii. Siin on tööpõld, kus meie, noored, võime aidata oma seltsimehi.

Õpetaja: Ma panen ette, et Punase Risti klubi korraldaks noorsamariitlaste kursuse. Kursuse lõpetajad saavad diplomi ja Punase Risti märgi. On ju hea teada, mis teha, kui lähedal juhtub õnnetus. Kiire abi on kahekordne abi, öeldakse. Neid on palju, kes tarduvad verist inimest nähes. Ometi võiks aidates kasulik olla. Selle kursusega võiks varsti alata. Või korraldaksime imikute hoidmise ja koduse haigeravi kursuse?

Maret: Seda tahaksin kaasa teha! Ah, tahaksin huvi tekitada paljudele oma sõpradele, noistele ja tüdrukutele, Noorte Punasele Ristile. Selleks pean olema ise usin!

Elsa: Ja pidagem meeles, et me ise peame saama tervet ja õiget toitu, värsket õhku ja rahulikku und, ja teised peavad saama samuti. Peame õpetama teistele, kui tähtis see on.

Ja enne kui täna lahkume, mingem tagasi sinna, kust algasime — sõpradeahelik ümber maa-kerä. Meiegi oleme liitunud sõpradeahelikku, oleme vestelnud sõpradest teistel maal, mis on neil ja mis nad teevad, ja oleme vestelnud sellest, mida meie võiksime teha. Oleme valmistanud plaane. Ma näen, et see ei ole enam kaugel ega võimatu, tunnen igatahes, et kuulun sõpradeahelikku ümber maa-kerä. Ja lubagem siis üksteisele, et oleme hea, tugev ja kasulik lüli sõpradeahelikus. Kas oleme seda?

Kõik: Jaa!

Elsa: Ja sellega algame hoogsa tööhooaja!

(Norra NPR ajakirjast „Ungdommens Røde Kors“.)

Reisikiri

Jeruusalemast

Vaade Jeruusalemale Õlimäelt. Suur kuppel paremal kuulub Omari mõseele. Esiplaanil kalmistu.

„Jeruusalem, sa püha taevalinn“...

Turistina, mitte palverändajana, ma kavatsesin teda külastada.

Sõites läbi Siinai poolsaare ma lasksin silmi ja meelt võluda kolmest varjundita värvist — taevasinast, liiva kullast, vanade palmide, hiljem liigutavalt noorte apelsinipuude rohelisest, ja kõik mu mõtted olid pöördud tagasi vaaraode maale. Aga kui silmapiirile kerkisid Püha Maa paljad mägede ahelad, kui rong ähkides hakkas ronima kõrgemale ja vagunis istet võtsid tuntud tüüpi inimesed, siis kadus kõik hiljuti nähtu ja kuuldu ja mind valdasid imelikud tunded.

Laste lahke sõber, hea karjane, see, kes kutsus vaevatuid ja koormatuid, et neile hingamist anda — Jeesus — oli siin elanud, ja ta pole ju mulle võõras.

Enam jutustused ja lastejumalateenistus olid omal ajal mu hingeelu tugevasti mõjutanud ja mul oli selge ja täuslik pilt Jeesusest ta maa peal viibimise ajast. Ma armastasin Jeesust ja vihkasin neid, kes tema olid risti poonud; mulle meeldisid ta jüngrid, kes olid Jeesuse ümber koondunud ta lühikesse kutse peale „tulge minu järele“, ja ma olin tahtnud ka tunda ta seletamatut suurt mõju, mis sundis inimesi jätma maha omakseid ja kodu, et olla ta truudeks kaaslasteks. Jeesuse kaju oli mulle siis väga lähedane ja mu hing oli avatud kõigele heale, kõigele õilsale, kõigele pühale. Kas maal, kus on sündinud nii palju imesid, ei võiks ka minuga sündida ime? Kui ma Kristuse haua juures palvetan, oma patte kahetsen, armu palun, kas ei võiks ma tagasi tulla oma lapsepõlve puhta, kahtlusteta usu juure?

Juba palverändaja meeleolus ma tõttasin reiskaaslastega ja meile juhiks antud nunnaga sinna, kuhu harilikult kõik ristiinimesed Jeruusalemma tultes sihivad esmajoones oma sammud — Kristuse hauakiriku juure. Jeruusalema vanalinna kõrge müür, selle taga asetsevad kitsad, lühikesed ja kõverad, kohati pooleni kaetud tänavad, kauplustest tänavale toodud kaubad — kus verised lambad, kus viinamarjade korvid ja arbuuside mäed, kus ehted ja mälestusesemed, kus jälle siidrätid, sallid — ei meelitanud ega huvitanud sel silmapilgul, kus ruttasime ristiisu pühimale paigale. Ja kui siis seisime mingil terrassil ja juht meile ütles, et siin all, üle õue, ongi Kristuse hauakirik, siis ei huvitanud mind hoone stiili küsimus ega ka see, mis remont siin tellingute järgi otsustades on käimas, vaid ruttasime pool-libesede üle libedaks tallatud sillutuse ümber nurga trepi poole ja olimegi õuel. Kristuse hauakiriku avatud ukse ees.

„Your tickets!“

Kaks ukse juures mingil madalal müüril lamanud mitte kaitseinglit, vaid hiiglakasvulist inglise politsei-

nikku, ajas end püsti ja üks tõmbas ruttu keha ümber kõrvallebava nahkvöö, mille küljes rippus suurekaliibriline revolver. „Your tickets,“ kordasid nad, ja siis läks lahti pikk seletamine, mille tulemuseks oli, et meile võimaldati sissepääs, kuid ainult gruppide viisi, mitte üle 4 inimese grupis. Mina sattusin teise gruppi, ja astunud üle läve akendeta, seepärast ka hämarasse, ruumi, me pidime kõigepealt ostma küünlaid. Siis nunn juhtis meid peagu ukse vastas asetseva marmorplaadi juure ja ütles endale risti ette lüües ja põlvili laskudes: „Suudelge.“ Arvates, et see ongi Kristuse hauakivi, ma tegin seda ja püüdsin koondada mõtteid, et sügavas ja palavas palves pöörduda Lunastaja ja Õnnistegija poole oma pattude ja kahetsusega, seal aga kuulsin juba sosinal, kuid väga energiliselt öeldud käsklust: „Edasi, rutem...“ Meid juhiti paremale poole, kus valitses pimedus, ja siin tuli käeshoitava vahaküünla valgustusel mööda kitsast treppi üles minna. Olime väikeses kahest osast koosnevas kirikus. „Kolgata,“ sosistas nunn. Kolgata? See siin? Kolgata peaks ju olema mägi, vähimalt kaljukungas lah-tise taeva all. Aga juba järgnevad seletused: siin, katoliiklasile kuuluvas kabelis, Jeesus naelutati risti külge; ja siin — greeka õigeuslilisele kuuluvas kabelis — seisis ta rist. Jeesuse esimesed veretilgad langesid risti koha alla maetud Aadamale, seepärast on ka ristifiksidel tihti kujutatud Aadama pealuu. Ja siin marmortahvlitelga märgitud kohtadel seisid mõlemate kurjategijate ristid. Kui Kristus oli hinge heitnud, siis templis kärises pühima paiga eesriie kaheks, värises maa ja kaljud lõhkesid, ning siin on see kaljuse tekkunud pragu. Nüüd ruttu tagasi...

Ja me läksimegi tagasi. Mu meel oli väga kurb. Öhtul imetledes Palestiina mustasametise taeva suuri heledaid tähti ma otsisin neilt, kes nad ka Jeesusele olid säranud, lohutust...

Järgmisel hommikul me läksime väga vara veel kord hauakiriku juure, sest esimene selle külastamine polnud kellelegi annud rahuldust. Olime seal nii vara, et mõnel mungal oli veel uni silmis. Politseinikud olid aega värsked, hästiaetud habemega, laitmatult pressitud kergeis mundreis, ja küsisid muidugi kohe pääsmeid. Ristiinimene küsis ristiinimeselt pääset Kristuse hauakiriku külastamiseks...

Nüüd oli rohkem aega vaatamiseks ja nüüd sain ka teada, et hiiglakandelaaabrite vahel pühade lampide all asetsev marmorplaat, mille ees eelmisel öhtul põlvitasime, on sama, mil Kristuse elutu keha Arimaatia Joosepi poolt mähitu puhtasse kallisse linaesse rüüdesse.

Haud on teisel poolel, vasakule sissekäigust. Selle peale on ehitatud ümargune bütsantsi stiilis marmorkabel kupliga. Sisse astudes satume inglikabelisse, milles alalhoidunud kivil kord istunud ingel, kes teatanud naistele: „Ta pole siin, ta on üles tõusnud“. Kumardudes pääseme madala kitsa ukse kaudu teise tillukesse ruumi, kus marmorplaat katab Jeesuse kaljuhauda. Laest ripub 43 põlevat püha lampi, millest greeka õigeuslilise, katoliiklasile ja armeenlasile kuulub igaühele 13 ja koptidele 4 lampi. Me ei julge siin kaua viibida meile pealesunnitud kiire

tempo pärast, ja pressinud huuled kivile, mida loendamatu arv inimesi on enne meid hardusega suudelnud, me lahkume siit, ristiusu pühimast paigast, et püüda saada ülevaadet hauakiriku omapärasest ehitusest. See on raske, sest ta koosneb ühe katuse alla viidud arvu-rikkaist kabeleist, kirikuist, altareist. Need on jaotatud greeka õigeusuliste, katoliiklaste, armeenlaste, süürialaste, abessiinlaste ja koptide vahel. Ainult protestantidel pole omaette nurka.

Ühe küünalde ja pühade lampide säras seisva altari ees on parajasti jumalateenistus. Tõmmunahalist, mustade kräsus habemetega preestrid loevad palveid, kumardudes sügavasti pühade piltide ees; poisikesevõitu noormehed laulavad heledate häälega, silmad täis puht ilmalikku uudishimu on pöördud meie poole. Kuskilt ilmub katoliku munk ja läheb kindlate, iseteadvate sammudega teise kabeli poole. Selle mehe näo intelligentseid jooned lasevad oletada, et tema usk pole lihtne ja naiivne; ta kõrge lauba taga on usulised ja filosoofilised probleemid läbi arutatud ja läbi töötatud; see inimene on mõttepingutuste ja südamevaluga lahendust otsinud. Võib-olla on see professori ilmega härrasmees otsusele jõudnud, et kõik on tühi, ja just seepärast ta leiab rahu ja rahuldust palves.

Läbi käinud kiriku labürindi, näeme teiste altarite ees teisiti riietatud preestrid jumala auks teenimas, ja mind läbib mõte: Kristus on üksainus kord sündinud, üksainus kord surnud, ta õpetus on koondatud ühteainsasse väikesesse raamatusse ja siult on see ju ka lihtne ja arusaadav. Täheleb, peaks olema ka üksainus selge ja kõigile vastuvõetav ristiusk. Kui palju on aga inimesed, tähenärijad ja vaimukandjad, Kristuse õpetuse tõlgendamisel ja seletamisel targutanud, et välja kujunesid usutunnistused, milledest iga üksikut ta pooldajate poolt peetakse ainsaks õndsaks tegevaks, teistele aga suhtutakse sallimatusega. Kui palju on siin varem tülitemist, kadedust ja vaenulisust olnud preestrite vahel, kui tihti on siin pühas kijas lööminguid olnud nende vahel. Missuguse põlgusega on endise Kristuse hauakiriku hoidjad ja vahid — muhameedlased — vaadanud käsitsi koos kisklevaile jumalateenreile, — kas külmaverelised inglased on suutnud siin läbi viia parandusi ja luua korda?

Me tõttame Õlimäele, Keetsemane aeda.

Maaililisest Damaskuse värvast pääseme maanteele ja ruttame allapoole. Paremalt avaneb vaade Kidroni orule, mis on üle külvatud kalmistutega. See on juutide ja muhameedlaste eelistatuim puhkepaik, sest siin pidavat toimuma viimsel päeval kohtumõistmine. Tähelepanu tõmbab endale tornitaoline ehitus. See olevat kuningas Taaveti poja Absalomi haasamm, mille ta ise endale püstitanud. See isale vastu hakanud mässaja poeg, kes põgenedes vastu saadetud sõjaväe eest jäi juukseidpidi rippuma puukstesse ja tapeti, pole küll siia maetud, aga usklikud juudid, kelledele sõnakuulmatust vanemate vastu olevat suurimaks patuks, pilluvad veel tänapäev sellele mausoleumile mööda minnes kive, et väljendada oma põlgust selle vastu, kes sai oma karistuse juba 3000 aasta eest.

Meie ees on suur mägi. Lapsena kujutlesin endale Õlimäge pisemana, tihedalt kaetuna oliivipuudega. Nüüd näen, et siin kasvavad puud vaid kohati ja et nad on väga mitmekesised — akaatsiad, oleandrid ja teised. Üle kõikide latvade ulatuvad sirged, saledad küpressid. Astudes pisut paremale näeme aeda, mille müüri ääres kasvavad mõned igivanad laiade okstega kehva lehestikuga õlipuud. Püha Frantsiskuse ordu munk tuleb meile vastu ja juhib meid ta hoolitsemisele usaldatud aeda, mille nimi on Keetsemane.

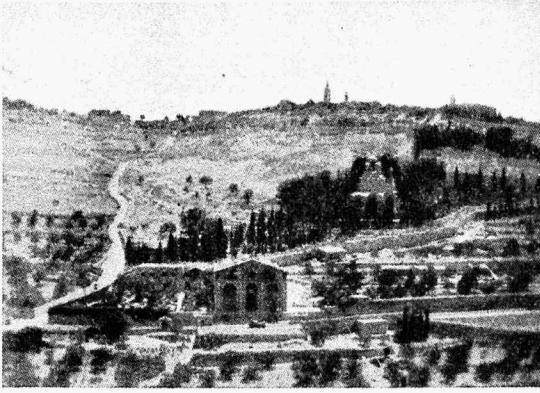
Lapsena ma elasin kogu hingega kaasa siin aset leidnud kurbmängudele ja mu süda värises kaastundest Jeesuse vastu. Ta teadis, et ta kannatuste aeg on algamas, ja lootis oma jüngerit leida kaastunnet. Kuid missugust valu olid need valmistanud oma meistritele! Ajal, kui Jeesus palvetas ja higitilgad ta laubalt veretilkadena langesid, olid nad magama jäänud!... Ja siis oli tulnud rahaahne Juudas ja lähenenud Jeesusele, et teda ära anda armastuse väljendusega — suudlusega. Impulsiivne Peetrus oli siin Issanda kaitseks ülepreestri sulase kõrva maha rainunud, aga mõne tunni pärast oli ta enne kuke-laulu siiski kolm korda Jeesuse ära salanud... Need inimlikud nõrkused olid mulle jüngrid inimestena arusaadavamaks teinud ja ma olin õpetust võtnud nende edaspidisest saatusest.

Kristuse haud.

Olid need päikese heledad kiired, mis takistasid Püha Maa pimedat õhtut vaimusilmade ette kerkimast; olid need sigarikujulised küpressid, mis lapsepõlve õlipuid varjasid ega lasknud Jeesusel ja ta jüngeril nüüd õiget kohta leida; oli tegelikkus süüdi selles, et ma ei saanud uuesti läbi elada rasket ja kurba silmapilku Jeesuse elust, nagu hing seda igatses?

Munk juhatas meid kirikusse. See näis olevat tuluus. Mosaiikpildid seintel särasid kullas ja värvide heleduses. Altari taga, seinä alla võttev pilt kujutab Jeesust Keetsemane aias palvetamas; altari ees on suur kalju, mille juures Jeesus palus, et karikas tast mööduks ja võidu tõenduseks enda üle ütles, et „mitte minu, vaid Sinu tahtmine sündigu“... Harilikule inimesele raskeim palve.

Vaade Õlimäele Jeruusalema vanalinna müüriilt. All vasakul — Keetsemane aed ja kirik, paremal — vene kirik, ülal paremal — vene klooster, vasakul — saksa puhkekodu.

Väike halli habemega munk annab seletusi, kuid mitte sõnaohtralt. Lõpuks ta pakub meile müüa postkaarte ja Jeruusalema kuivatatud mängukaardi suurusele kartongile kleebitud lilli. Tahtmatult meenus Kristus templit puhastamas kaubitsejaist. Et ikka ja igal pool, koguni pühimas paigas, see põlatud raha nii pööraselt tähtsat osa mängib...

Läksime tulnud teed tagasi, heitsime pilgu poolpimedasse koopasse, kus olevat püha neitsi Maria ja ta vanemate puhkepaigad, ja siis tõusime jälle mäkke ja olime vene Maria-Magdaleena kloostri kiriku juures. Marmortahvlilt võib lugeda, et keiser Aleksander II oli ehitanud selle kiriku oma abikaasa Maria mälestuseks. Kirik on ruumikas, kaunistatud suurimate vene kiriku maalikunstnike Vasnetsovi ja Nesterovi, ka ühe Vereštšagini ja Repini, maalidega. Meile näidati kohta, kus puhkavad vene viimse keisrinna Aleksandra õnnetu õe, suurvürstinna Elisaveta Feodorovna, maised jääned.

Moskvast pärinev intelligentne nunn jutustab pikemalt, kuidas kõrgest seisusest haruldane, haiglates ja vanglates ligimesearmastuse teostamisele pühendunud daam juba eluajal endale võitnud pühaku kuulsuse ja kuidas nüüd ta haua juures sündivat imed. Pole kahtlust, et ta varsti tunnistatakse pühaks. Aias, küpresside ja viigimarjapuude juures, kust evaneb nii meeldiv vaade pühale linnale, küsis nunn meilt, kas me õigeusu kirikust allpool mäge asuvat katoliku kirikut oleme juba külastanud — ja kas oleme näinud kaljut, millel Jeesus Keetsemane aias palvetanud.

Kolgata, nagu ta praegu välja näeb.

Saanud jaatava vastuse, ta juhtis meie tähelepanu evangeeliumi sõnadele, millede järgi Jeesus Keetsemane aias eemaldus oma jüngerist kiviviske kaugusele, et oma raskeima palve Isale ette tuua üksinduses.

Pühäl Maal ei visata aga kive mitte käega, vaid linguga, mille tõttu kivi lendab palju kaugemale. Muidugi, pühas kirjas pole öeldud, mis suunas Jeesus kõrvale läks. Aga siinpool on kaljud ja sealpool ka takistused, nii et võib oletada, et Jeesus tuli palvetama just siia, kus nüüd seisab vene kirik.

See oli jutustatud korrektselt ja tagasihoidlikult, vähimagi kahtlustuseta katoliku kiriku altari esise kalju kohta, kuid... kuid... selles jutustuses oli palju läbipaistvat ja jäeldusi võisime teha ise...

Tolmust, kitsast teed mööda sammumise kõrge-male. Päike kõrvetas juba tublisti, kuid õhu vahe Niiluse oru ja Juudamaa mägede vahel on suur: siin on palju kergem hingata.

Kristuse hauakiriku fassaad.

Peagu tipuni jõudes peatusime paar minutit kabelitaolises ehituses. Siin olevat Kristuse taevaminek aset leidnud ja meile näidati ta jala jälge suures kivis...

Ka siin pakuti osta postkaarte; muud maksu ei nõutud.

Ja siis olimegi kohe Jeruusalema kõrgeima kellatorniga kloostri. Nunnad-venelased võtsid meid lahkesti vastu. Siin aias nägin esmakordselt jaani-kaunapuid. Keegi nunn rebis mulle mitu head pihutäit tumepruune magusavõitu kaunu, seletades, et need oluivat kõrves Ristija Johannese toit ühes rohutirtsudega, sest evangeeliumis mainitud „metsmesi“ pole olnud midagi muud kui samad kaunad.

Õlimäelt, veel paremini kõrgest kellatornist, avaneb suurepärase vaade Jeruusalemale ja ta ümbrusele.

Vana müüri tagant tõusevad majade katused, kirikute tornid, mošeede kuplid. Ka siit vaadatuna ei torka silma Kristuse hauakiriku tinakuplit — seda tuleb otsida. See-eest tõmbab aga pilgu endale muha-meedlaste pühim ehitus Jeruusalemas — Omari mošee ja veel Taaveti torn.

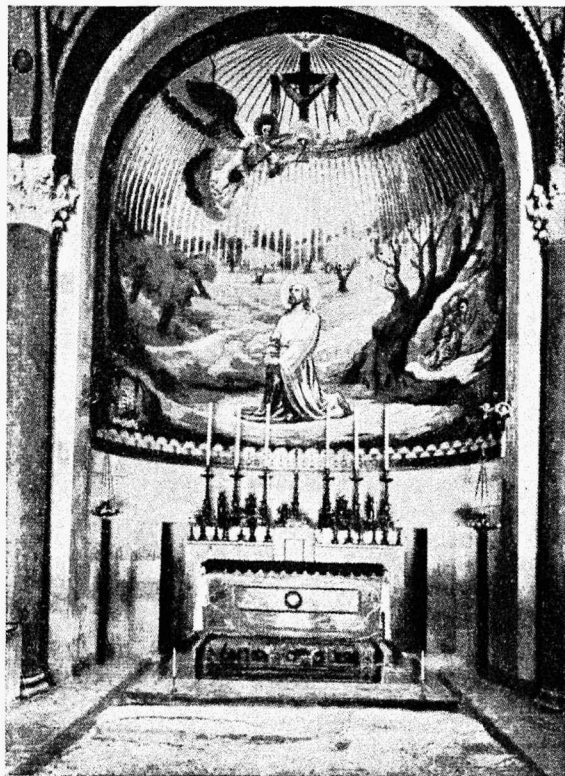
Väljaspool vanalinna on näha Euroopa suurriikide heategevate asutuste hiiglahooned. Iseäranis

suur on prantsuse oma. Sakslaste puhkekodu, lossitaoline massiivne ehitus kõrge torniga, asub Õlimäel, vene kloostril läheduses.

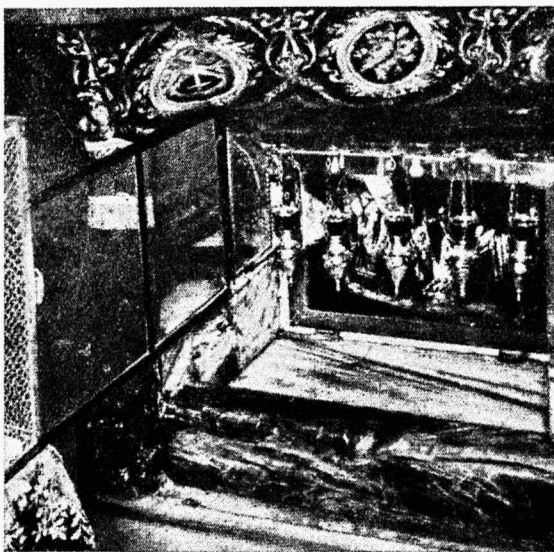
Inglise lipp lehvib Õlimäe vastas asetseval mäel, puudega ümbritsetud hoonel. Siit kõrgelt valitseb üle Jeruusalema ja terve Palestiina Tema Briti Majas- teedi Kõrge Komissar.

Näib, et kõik suurriigid on püüdnud Pühal Maal omandada tükikese maad oma asutuste alla, milledes nad püüavad osutada ligimesearmastust vaeste ja viletsate, haigete ja vigaste vastu ja kasvatada lapsi igäüks oma usutunnistuse järgi.

Kloostril suures õhurikkas söögitoas pakuti meile teed vene kloostrite kuulsal maiuspalaga — aprikoosikeediseiga. Kuum tee on parim vahend kuumuse vastu ja seda nautides ma vaatasin ringi. Aknalauadadel pottlilled, seintel vene kirikutegelaste ja keisrite pildid, siin-seal peened käsitööd. Oleks võinud arvata, et tükike vana Venemaad on siin tardunud vaikuses ja

Keetsemane aia kiriku altarpilt. Esiplaanil kalju, mille juures Jeesus palvetas.

Jeesuse sünnipaik Petlemas.

rahus, jumalale pühendatud elus ja teenimises, et kõik on muutunud maailmas, ainult siin püsib endine õhk-kond — kui poleks muuseas olnud juttu... rahalistest tuludest. Oh, need olevat väga kokku kuivanud, sest maailmasõjast peale on jäänud ära kõik palverändajad oma kopikate ja rubladega. Venemaalt on siia tulnud vaid juudid, mõned sõjaväelased ja üksikud eraisikud.

Oh, ajad on teised, ajad on päris teised...

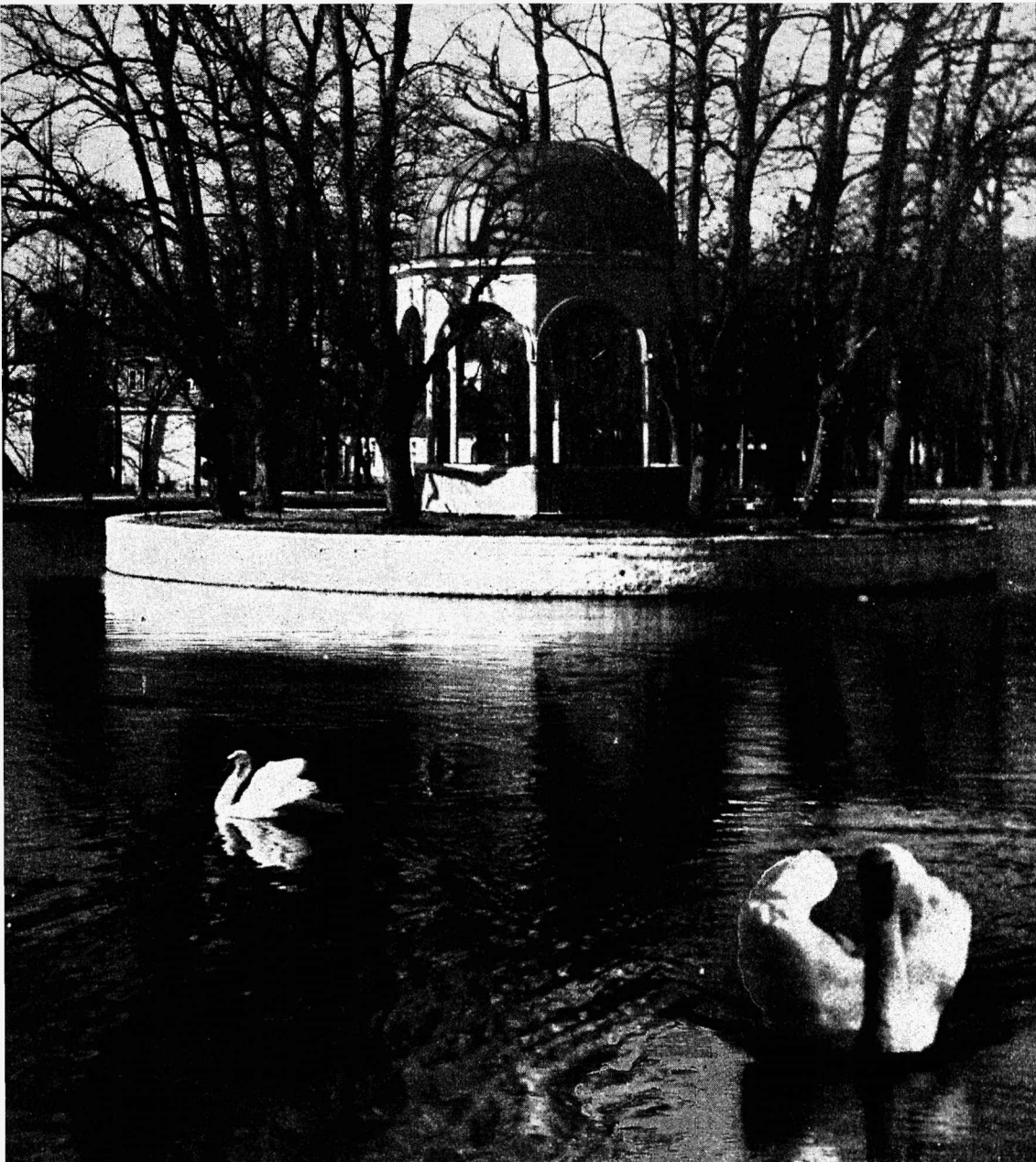
Küllastasin veel paljusid pühi paiku, käisin kirikus, sõitsin Petlemma, kus tuli pealetükkivate kaupmeestega võidelda, et üldse Jeesuse sünnipaika pääseda, ja veel rohkem sellest lahkudes, sest Venest, Saksamaalt ja Palestiinast pärit juudid tüütasid kutseseta astuda nende poodi, kus olevat parim, huvitavaim ja odavaim kaup kogu maa kohta. Seda kinnitas igäüks neist, rebides meid kätest ja tirides riideist...

Aga jätkub esialgu sellest.

Võrreldes praegust tegelikkust lapse-eas loodud kujutelmadega, millede värvid pole kahvatanud ja tegelased teaduse uurimisust puudutatud, tulin veendumusele, et minu lapsepõlve „Püha Maa“ on palju puhitam, palju ilusam ja palju, palju püham.

Aabsalomi hauasammas Kidroni orus Jeruusalema ja Õlimäe vahel.

Kevad Kadriorus.

Siis seisis Jeesus-lapsukese sõim tõeliseks laudas ja tast kiirgas valgus, mis pidi saama valguseks kogu inimkonnale. Jeesus, sündinud kalliskivide, kulla ja hõbedaga ülekoormatud kirik-palees — kas ta võinuks saada vaevatute ja koormatute õnnistegijaks?

Minu armastatud Keetsemane aed oli lõpmatu suur, mingit müüri ega planku polnud seal näha. See paik oli nii ilus ja meeldiv, et Jeesus just selle valis välja, et palvetada, kui ta tundis, et ta kannatuste aeg on saabunud, et täituks püha kiri.

Minu Jeesuse Kolgata oli kõrge mägi ja ristil lageda taeva all nägid teda, süütut ja head, kõik — juuda rahvas, rooma sõdurid, ta enda ema, ta jüngrid. Kulla ja kalliskividega ehitud seintega, laest rippuvate toredate lampidega kinnises ruumis, kuhu mahub vaid

paarkümmend inimest, ei võinud Jeesus oma verega maailma patte lunastada — need poleks mahtunud sellesse kitsasse, pimedasse paika.

Õige, see hülgus ja rikkus on ilmunud hiljem; seda on siia kuhjatud naiivses usus kaunistada ja ehtida Jeesusega seotud paiku; õige, need kirikud ja kabelid on ehitatud tema auks ja mälestuseks, nad peavad kaitsma kõike seda, millega ta on kokku puutunud.

Olgu ja jäägu kõik see toredus ja rikkus.

Kui ma Pühalt Maalt tagasi tules toon tagasi oma püha maa kõiges ta puhtuses ja lihtsuses, ja selle säilitan elu lõpuni, siis olen õnnelik.

M. N.

TERVISHOIULINE

A B C

Inimohvrid tuleõnnetustel

ja nende vältimine

Dr. med. M. KASK

Tuleõnnetused röövivad meil iga aasta miljonite eest varasid, kuid hävinud varad on asendatavad, rikutud vara parandatav. Asendada ei saa aga inimelusi, mis tuleõnnetustel hukuvad, ja parandada tuleõnnetustel saadud vigastusi on väga raske, sageli hoopis võimatu. Tulest või kuumast veest moonutatud nägu on inimesele elujaks õnnetuseks ja piinaks.

Eestis on tuli ja kuumus hävitanud viimase 7 aasta jooksul tervelt 267 inimest, s. o. keskmiselt 38 elu aastas!

Need arvud näitavad ainult surmajuhtumeid. Kuipalju inimesi iga aasta on saanud kergemaid või raskemaid tulehaavu, selle kohta puuduvad lähemad arvulised andmed. Võime küll tagasihoidlikult arvata, et iga surmajuhtumi kohta tuleb vähimalt 5 mittesurmavate põletushaavade ja vigastuste juhtumit. Seega võiks viimaste arv aastas olla umbes 200.

Need arvud peavad meid mõtlema panema ja ühtlasi peame teid otsima, kuidas vältida tule ja kuumade vedelike poolt tekitatud õnnetusjuhtumeid. Hea tahtmise, hoole ja vastavate teadmiste abil on kahtlemata võimalik vältida suurt enamikku neist õnnetusjuhtumest. Kuidas see on võimalik, seda vaatlemegi käesolevas kirjutuses.

Tuleõnnetusi saab suurel määral vältida tulekindlate ehitusviiside laiemaulatuselise rakendusega. Siin tuleks arvesse tulekindel ehitusmaterjal, tuldvõtvate ainete impregneerimine tulekindlate materjalidega, tuldvõtvate osade isoleerimine ahjudest, pliitidest ja korstnatest, õlg- ja laastkatuste asendamine plekk- ja kivikatustega jne. Nii on võimalik vältida

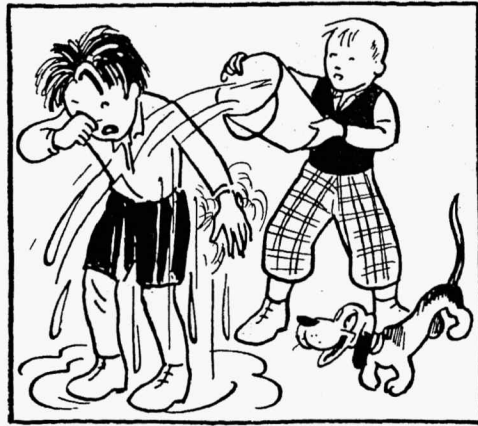
tule puhkemisi ja takistada tule kiiret levimist hoones või hoonestikus.

Tulikahjustest on paljud põhjustatud katkestest ja puhastamata korstnatest ja lõõridest. Korstnaid ja lõõre peab vähimalt kord aastas järele vaatama ja neid vajaduse korral parandama. Neid peab ka küllalt sagedasti puhastama, eriti seal, kus kütteenäina kasutatakse puud, mis annab rohkesti tahma ja nõge. Tahma põlemine korstnas iseendast pole kuigi ohtlik, ohtlikuks muutub see aga siis, kui korstnast väljalendavad sädemed satuvad tuldvõtvast materjalist katusele.

Tulekolded peavad olema hästi kaitstud, nii et tukid sealt ei saa välja kukkuda. Eriti on vajaline, et pliidiid oleksid varustatud kindla uksega, sest igal aastal on ette tulnud rida õnnetusjuhtumeid, kus köögis mängivate väikeste laste riided on lahtisest pliiditulest tuld võtnud. Osa neist õnnetusjuhtumest on lõpnud surmaga. Suurem osa põlemasütnud lastest on küll pääsnud eluga, kuid on saanud tulehaavu.

Ettevaatusabinõudest seisab siin tähtsaimal kohal see, et väikesi 1—4-aastasi lapsi ei tohi kunagi ükski jätta ruumi, kus pliidi all või ahjus on lahtine tuli. Väikesi lapsi peab ka varakult õpetama, et nad tulega ettevaatlikult käituksid.

Kui lapse või ka täiskasvanud inimese riided on tuld võtnud, siis on esimene asi, mis tuleb teha, põlevate riietega inimese ülevalamine külma või ka leige veega, mitte aga eksikombel kuumaga. Kui veega ülevalamisest ükski veel ei aita, siis tuleb põlevate riietega inimene panna pikali märjale põran-

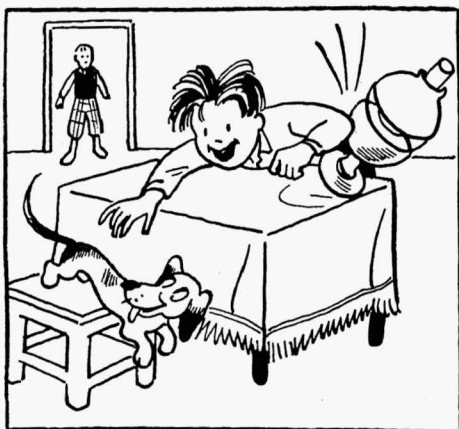

dale ja seal teda rullida. Ka saab põlevate riidetega inimesele anda abi sel teel, et ta kiiresti mähitakse paksu vaibasse või kasukasse. Nii lämbub tuli üsna hõlpsasti. Kui põlevad riided on hõlpsasti äravõetavad, siis tehtagu seda suure kiirusega. Mingil tingimusel ei tohi põlevate riidetega ringi joosta. Kui riided on kustutatud, siis ei tohi neid enne põlenud nahalt eemaldada kui vastavad põletusvastased vahendid on kohale toodud.

Palju tuleõnnetusi on põhjustanud petrooleumilambid ja petrooleum üldse. Petrooleumilampidest tuleb eelistada seesuguseid, mis on üleni metallist; klaaslampide purunemisel on tuleoht suur. Lampe ei tohi kunagi täitma hakata siis, kui nad põlevad. Lambid tuleb alati paigutada kindlale alusele ja mitte kunagi lauaservale. Petrooleum hoitagu alal plekkkannudes ja eemal tulekoldeist ja kuumadest kohtadest — viimane nõue käib ka muude kergesti süttivate ainete kohta, nagu bensiin, eeter jne.

Mitte kunagi hooletult maha visata põlevaid tikutsi, paberossi- ja sigaretijupikesi!

Paljude tuleõnnetuste põhjuseks on olnud tulitikud laste käes. Tulitikud ei kuulu laste mänguasjade hulka ja neid peab hoitama kohtades, kust väikesed lapsed neid kätte ei saa. Sellest ettevaatusest ükski pole siiski küllalt, sest tikud on väga levinud tarbeartiklid ja nende sattumist laste kätte täieliselt vältida ikkagi ei saa. Tähtis on lapsi maast-madalast õpetada ettevaatlikult käituma tulega ja nende tähelepanu juhtida tuleõnnetustele. Kui palju tuleõnnetusi on põhjustanud tulitikud laste käes!

Peale nende igapäevaste tuleohtude on veel rida muid. Üldiselt võiks tuleohtude vältimisel igapäevases elus kinni pidades järgmist üldreegleid:

1. Tulitikud tuleb hoida lastele kättesaamatus kohtades. Lapsi tuleb õpetada tuleohust aru saama.

2. Kustutatud tulitiku otsi, paberossi-, sigareti- ja sigariotsi ei tohi maha visata. Need tuleb enne korralikult kustutada ja alles siis ära visata.

3. Elumajas või selle läheduses ei tohi koguneda lasta hõlpsasti süttivat materjali.

4. Korstnad, ahjud, pliidid ja lõõrid ning muud tulekolded tuleb hoida alati korras. Ülearune tuhk tulekoldeist eemaldatagu. Tuha kandmiseks ja hoidmiseks kasutatakse ainult metallanumaid.

5. Põlevaid petrooleumilampe ei tohi täita. Petrooleumi, bensiini ja muu kergesti süttiva vedelikuga täidetud anumad tuleb hoida eemal tules ja kuumadest kohtadest.

6. Kui riideid ja muid esemeid puhastatakse bensiini, etri või petrooleumiga, siis tehtagu seda väljas, mitte ruumides. Kui ruumide õhk on küllastatud bensiini jne. aurudega, siis võib hõlpsasti tekkida plahvatus.

7. Tselluloidist ja muust kergesti süttivast materjalist esemeid ei tohi asetada kuumadele kohtadele.

8. Elektriseadeldisi tohivad parandada ja seada ainult asjatundjad isikud.

9. Kui eemaldatakse elektritriikraudade ja elektripliitide juurest, siis lülitatagu vool välja.

Tulikahjude puhul tehakse sageli suur ja rumal viga — hakatakse kõigepealt välja tooma kraami. Esimeses järjekorras tuleb põlevast hoonest välja tuua sinna jäänud lapsed, haiged ja väetid raugad, siis alles asutagu kraami päästmisele.

Peale lahtise tule on paljusid surmajuhtumeid põhjustanud kuum vesi või üldse kuumad vedelikud. Meil on esinenud rida äärmiselt traagilisi juhtumeid, kus väikesed lapsed on libisedes kukkunud mahaasetatud kuumale vee katlaisele ja nii haledalt otsa saanud.

Kui ruumis viibib mõni väike laps, siis ei tohi kuumale veega täidetud anumaid paigutada põrandale — ka siis mitte, kui vanemad inimesed ise ruumis viibivad. Parem on, kui lapsi üldse ei lubata viibida ruumides, kus neid võiks varitseda mingi oht.

Ka võivad väikesed lapsed endale kaela tõmata kuumale veele või kuumale vedelikule täidetud tee- ja kohvikannile ja muid anumaid, kui need on

(4. järg)

Vaatasin, mida nad seal nüüd teema hakkavad. Varsti nägin neid „vihmarjudega“ koormatuna tagasi tulevat. Nüüd oli mulle mõistatus selge. Need olid lehelõikajad, kes laastasid siinsetes aedades ja metsades puid. Kuid mind huvitas nüüd küsimus, milleks on neile vaja sellaseid lehelõike. Kui laastamiskohalt tagasi jõudev rodu minu kohale jõudis, otsustasin minna viimase sipelga juure, kes liikus oma koormaga rongkäigu lõpus ja näis olevat kõigist enim väsinud, sest peale lehe, mida ta kandis, istus selle otsas veel teine temast veidi väiksem sipelgas, nagu ratsanik hobuse seljas.

„Te olete nähtavasti väga väsinud,“ pöördusin ta poole. „Peale oma koorma sõidutate veel kaastakki. Miks te teda seljast maha ei viska?“

„Ei tohi!... Ega minul üksi, teistel on ka — see on meie aednik.“

„Mis te ütlesite, aednik? Kus see aed teil siis on?“

„Eks ikka meie linnas.“

„Ja aednik on teil ka või, õigemini, aednikud? Te ju ütlesite, et teised kannavad ka neid aednikke. Õigust ütelda, ma ei saa praegu millestki aru. Ja... Kuulge, ütlege, mis te teete sellaste lehtedega?“

„Oh, teate, need on meile väga vajalised. Ilma nendeta me ei või elada. See on parim väetis meie aiale. Kas te's ei tea, mida me kasvatame?“

„Ei, kahjuks mitte. Olen võõras ja väga kaugel siia tulnud. Te ütlesite väetis... Mida te siis väetate?“

asetatud laua äärele või muule ebakindlale kohale ja kui lapsed on jäetud valveta.

Käesolevas kirjutuses ei ole kirjeldatud kõiki võimalikke tule ega kuuma vedeliku ohte ega ka kõiki abinõusid nende vältimiseks. Selle kirjutusega on tahetud tähelepanu juhtida neile õnnetusjuhtumite liikidele üldiselt. Kui tule ja kuuma vee ohte alati ja igal pool hoolega silmas ja meeles peetakse, siis sellega suudetakse kahtlemata vältida paljusid asjatuid surmajuhumeid ja õnnetusi, kõnelemata vara säästmisest.

„Olge hea, tulge meie linna, küllap siis näete ise kõike oma silmaga!“

Nende linn asus metsaserval. Eemalt vaadatud see näis madala laia künkana, — ehitatud pruunikast savist. See oli suur kuppelehitus, mille läbimõõt oli umbes 30—40 m. Kuplist viisid sadad ukсед ja käigud maa-alusesse linna. Jõudnud linnani (ehkki ma olen ka ise töökas sipelgas), ma imestasin seda kihavat elu ja tiidset askeldust. Linnalähedased teed olid kõik eeskujulikemas korras. Piki neid teid saabusid kõikjalt kohale lehtedega koormatud lehelõikajad töölised ja kadusid oma kandamitega linna. Küsisin oma saatjalt, kuidas nende sugukonda nimetatakse. Ta vastas, et siinsed inimesed nimetavad neid sauba, kuid nende pärisnimi olevat Atta. See oli ilus nimi ja meeldis mulle väga.

Olime jõudnud kesklinna, kust kerkis kobe hallikas valge lugematute käikudega. Ses olid muna, vastsed ja nukud just nagu meiegi linnas. Neid nähes hakkas mu süda rõõmsast erutusest põksuma. Tahtsin, nagu ruugetegi juures, tööle hakata ja otsisin kõikjalt magusat, millega toita vastseid ja iseenda nälga kustutada, kuid nägin varsti, et siin sünnib midagi salapärast, eriskummalist. Vaatasin imelikke sipelgaid, kuid ei taibanud vähimatki, mis nad teevad. Nad võtsid lehelõigu jalgade vahele, tükeldasid selle väikes- teks tükkideks, puresid neid hoolega süljega tublisti niisutades mingiks pudruks, nõnda et kõik lehekude purunes ja see muutus tumedat värvust tombukeseks.

Siis võtsid nad need tombukesed suhu ja kand- sid need kuhugi üles. Iga sipelgas tõi oma tombu- kesese siia, rammis selle lõugade, pea ja jalga- dega kohale, moodustades valli hallikast massist ja teised panid oma tombud eelmiste kõrvale, nõnda et tekkis nagu mingi võlv.

„Mispärast te siis neid lehti ei söö, vaid siia tassite?“

„Vabandust, ega's me ole ometi mõned lehe- sööjad oleme kuulsad aednikud.“

„Mida te's kasvatate?“

„Mida? Seeni, me töötame usinasti, et meie aiad kasvataksid parimaid seeni. Lähme, ma näitan teile, olgugi et olen väga väsinud, ma olen tublisti töötanud ja pealeselle olen praegu üsna nälgjane,“ seletati mulle.

Läksime nende linna ülemisse ossa — seeneaedadesse. See oli sinakas-must, siin-seal nagu laiaili pillatud hallide mügerikkudega, millest levisid kõikjale peened kiud ja niidikesed.

„Näe, siin ongi meie seened,“ ütles mu saatja uhkesti. „Olete muidugi näinud metsas kärbseseeni? Meie omad on nendega sugulased, kuid nad on väga väikesed. Me armastame neid seeni, need on meie ainus toit. Häviks meie aed, sureksime ka meie nälga.“

„Aga milleks teile on nii palju lehti vaja?“

„Me väetame nendega pinnast. Kuid raskem töö on puhastada aeda igasuguseist kõrvalisist ja tarbetuist esemest. Niipea kui oled veidi hoolitu, hakkab arenema mingi teine seenkude, kasvavad igasugused söögiks kõlbmatud seened, päris nuhtlus on nendega!“

„Kas te ei lubaks mind veidi maitsta teie suurepärasest ja hinnatud toitu?“

Ma olin juba hirmus nälgjane ja mu söögiisu kasvas veel enam, nähes teisi nii isukalt neid seeni söövat. Luba andmist ootamata ma võtsin ise endale aiast seene ja hammustasin aplalt seda, kuid sülgasin selle samal hetkel suust välja: see oli lihtsalt vastik.

„No on see aga küll suhkur! Maksab sellast rämpsü kasvatada!“ Minu kaaslane jooksis äkki millegi pärast minema. Tahtsin aiast lahkuda, kuid leidsin end äkki olevat aednikest ümber piiratud. Nad tormasid mu kallale, liigutasid väga vihaseilt oma lõugu ja vehkisid tundlatega. Nad tõmmanuksid mind tingimata lõhki, kui ma kaotanuksin meeleadu. Ütlesin valjusti:

„Lugupeetud sõsarad, kuulsad aednikud! Uskuge mind, imestan tõesti teie seenekasvatamise kunsti, kuid kinnitan teile, ma ei puuduta enam seda jälkust — vähimasti minule on see jälk, ehk see küll teile tundub olevat magusam meest. Vabandage mu avameelsust! Palun laske mind minna. Mis te sellestki saate, kui mu surmate? Te olete ju rahulikud aednikud ja pole harjunud kedagi tappa. Viige mind oma uhkest linnast välja ja ma lähen jälle oma kodumaad otsima!“

Kuid mind ei võetud kuuldagi. Üha suurem jõuk vihaseid töölisi piiras mind. Lõpuks leidsin oma õnneks nende hulgast ka sipelga, kes oli mind linna toonud.

„Sõsar, kullake,“ pöördusin ta poole. „Olge suuremeelne ja päästke mind kimbatuselt! Ega's te ometi mind selleks linna toonud, et mind siin lõhki kiskuda?“

„Aga miks te siis laastate meie seeneaeda? Vaadake, mis segadust te olete siin tekitanud!“

Vaatasin ja nägin, et oma ettevaatamatuses ja õhinas ma olin tõesti kole palju purustanud ja ära tallanud neid vastikuid seeni. Samal hetkel tundsin, et minust haarasid kinni kellegi lõuad ja et mind tassiti siit ülemisse linnaossa. Sipelgas, kes oli ahvatlenud mind sööma neid vastikuid „konnakübaraid“, haaras samuti mul turjast kinni ja hammustas mind, kuid õnneks mitte väga tugevasti. Mind viidi linna piiridest veidi kaugemale ja jäeti siis teele lamama. Tõusin ja läksin taas uuesti otsima oma kallist kodumaad.

VIII.

SIPELGAPUUD JA ELAVAD MEEPOTID.

Olin käinud kaua, hetkegi peatumata. Päike loojus juba, kuid ma ei mõtelnudki veel puhkama heita. Möödus teine päev, olin surmani väsinud, suuri vaevu lohistasin veel jalgu järel ega jõudnud enam edasi minna. Silmasin üht suurt varjukat lehte ja pugusin selle alla peitu ning jäin kohe raskesti magama. Lõpuks ärkasin nagu surmasarnasest unest. Uni oli mind tublisti kosutanud ning, kinnitanud keha, roomasin jälle edasi. Mu teele sattus palju hirmsaid suuri loomi, kuid minu õnneks nad ei pannud mind üldse tähelegi: olin neile liiga vilets saak ja nii väike, et nad mind ei märganudki. Nõnda rännates olin jõudnud väikese ojakese juure, mille kaldal kasvasid imelikud sirged, täiesti sileda tüve ja laiasõrmjate lehtedega puud, mis ainult alt ladva lähedalt harunesid ja eemalt vaadates näisid suurte küünlalühtritena.

Olin väga nälgjane ja mõtlesin, et ronin õige mõne sellase puu otsa ja vaatan, kas ei leidu seal midagi, mis kõlbaks hamba alla panna, — ehk on seal vähimasti mõni lehetäi-lehmakegi. Mõeldud, tehtud. Kuid mul polnud aimugi, et ma siin taas pidin saama näha mõndki imesteldavat ja huvitavat minu sugulaste elust. Vaevalt sain mööda puud veidi ülespoole ronida, kui äkki, nagu oleksid nad nõiakepi löögil kohale manatud, tuli puu kubinal sipelgaid täis. Nende ilmest oli näha, et nad on väga vihased.

„Mis te siin kolate? Kas juba jälle tulete lehevargile? Katsuge, et te siit minema saate! Või muidu...“

„Lehevargile? Pole mõttesegi tulnud! Nälg hakkas piinama ja tulin vaatama, kas pole siin vahest kogemata mõnd lehetäid.“

„Kas te siis lehelõikaja polegi,“

„Ei ole. Sealst ma just praegu tulengi. Tallasin kogemata mõne nende „konnakübara“ puruks, nad olid väga vihased ja viskasid mu linnast välja. Praegu veel selg valutab.“

„Kas nad hammustasid teid?“ küsis osavõtlikult sipelgas, kes oli mind väga vaenuliselt kohelnud.

„Hammustasid jah! Kui teil midagi selle vastu pole, vahest lubate mind pealegi järele vaadata, kas siin on mõnd lehma, keda võiks lüpsa. Olen hirmus näljane.“

„Palume, palume! Selle vastu pole meil midagi, aga... kas te ei tuleks ja ei vaataks parem meie elamist-olemist? Küllap me juba lõunasöögi eestki hoolitseme.“

„Täna väga, meeeldi! Aga kus te siis elate?“

„Kus? Eks ikka siinsamas. Te kuulete vist esimest korda Aztekidest, meie kuulsast perekonnast.“

„Teil on õigus! Olen esimest korda neil mail ja väga kaugelt siia rännanud... Aga ütlege, miks te olete nii vaenulised lehelõikajate vastu?“

„Miks? Sel on oma olulised põhjused. Aga — sellest pärast. Läki nüüd meie linna vaatama.“

Seda öeldes näitas mu kaaslane ühele just nagu oksaagu sarnasele avausele ja palus mind enda järele sisse astuda.

„Kas siinsamas puus te siis elategi?“

„Siin, siin, kus siis mujal.“

„On see siis seest tühi, nagu mõni vana õõnes puu või?“

„Astuge sisse, küllap siis näete.“

„Läksime sisse. Olin väga hämmastunud, sest kuskil polnud näha tavalist sipelgate linna, vaid selle asemel, nagu ma nägin, oli kogu puu seest õõnes, jaotatud põikseintega ruumikaiks kambreiks. Iga sõlmevahe kohal oli sellane kambriker — need olid täiesti ümarikud ja omavahel käikudega ühendatud. See oli tõesti suurepärase ja eeskujuliku ühiskonna asula. Ületsi asetsevais kambrikesis munesid kuningannad, siin olid ka vastsed ja nukud, kuna aga palju töölisi saalis edasi-tagasi tiidsasti askeldades.“

„Vabandage,“ pöördusin sipelga poole, kes oli mind külla kutsunud. „Ma ei saa siin paljustki aru. Te tõite mind sisse, aga kas need ukсед on kohe puul nõnda, või kuidas?...“

„Ei, kohe neid ei ole. Me ise teeme sellased ukсед.“

„Teete? Aga kuidas siis? Kas selle puu puit on siis nii pehme?“

„Väga pehme just mitte, aga sõlmevahed on mõnest kohast väga õhukeste seintega ja sealt kohast me närimegi ukseaugu läbi. See on väga pikk lugu, aga... noh, olgu peale, meil on ju aega, senikaua kui meile lõunat tuuakse, võime ju vestelda. Hüva, ma jutustan siis teile, kuidas sellega lugu on.“

Ja ta hakkas mulle jutustama huvitavat lugu, mida kuulasin hinge kinni pidades.

„Te ju teate,“ ta ütles, et pärast pulmalendu noored kuningannad asutavad uusi ühistuid või asundeid, nõnda on lugu meilgi. On pulmalend mööda, tungib üks meie noori kuningannasid sellasesse puusse — tavaliselt nad puurivad augu noortesse oksadesse, — ja niipea kui ta on sisse tunginud, kasvab puurauk jälle kinni, armi-

Palju töölisi saalis edasi-tagasi.

kohta aga moodustab seespool seinu pehme mahlaka pudru, mis on kuningannale ja esimesile vastseile, kes siin munadest kooruvad, esimeseks toiduks.

„Ah, siis toitki on neil siin kohe käepärast võtta,“ segasin vahele.

„Seda küll! Juhtub sedagi, et ühes kuningannaga tungivad siia sisse ka mõned kilptäid, kes samuti neis kambreis imevad seda mahlakat ainet ja toidavad kuningannat meesarnase vedelikuga.“

„Te ütlesite, et oksaauk kasvab jälle kinni, aga kuidas te siis siit pärast välja saate?“

„Küll me juba saame. Esimesed siin arenenud töölised seavad ühenduse välismaailmaga uuesti jalule, hammustavad väljakäigu taas lahti, lähevad välja asundile ülalpidu muretsema ja sest ajast peale jäävadki ukсед avatuks.“

„Ah jah, unustasin ju täiesti oma lobisemisega, et te pole veel ivagi hamba alla saanud. Aga... ma tulen kohe tagasi.“

Nende sõnadega tõusis mu kaaslane äkki üles, läks kähku mõne töölise juure, kõneles nendega veidi ja tuli siis tagasi. Töölised aga väljusid kiiresti.

„Nii, lõuna eest on hoolitsetud,“ ütles ta tagasi tulles.

Varsti tulid tagasi ka töölised, kandes lõugade vahel mingisuguseid tillukesi putukamuna sarnaseid asju, mis nad panid meie ette maha.

„Olge head, hakkame nüüd lõunatama.“

„Mis asjad need on?“ küsisin uudishimulikult.

„Need? Need ongi meie kuulsad sipelgaleivakesed,“ vastas mu kaaslane iseteadvalt. Laske aga endale hea maitsta.“

Ma ei lasknud seda endale kaks korda ütelda. Olin väga nälgane ja hakkasin isuga sööma. Need maitseid tõepoolest oivaliselt.

„Kas te kasvatate neid ise, nagu lehelõikajad seeni?..“

„Oh ei, neid maitsevaid mune ja pirne annab meile sama puu, milles me elame. See on meie tähtsaim toiduaine.“

„Mune ja pirne?“ hüüatasin imestunult. „Ma ei näinud selle puu otsas mingeid vilju.“

„Teie küll ei näinud, aga küllap ma näitan teile, kus need kasvavad.“

Ronisime nüüd suurte laiate lehtedeni ja... see, mis ma seal nägin, oli imestust äratav. Sipelgaile elukorteriks saanud puu leherootsud olid altpoolt sametiliste karvadega kaetud, need ei ulatunud aga leherootsu lõpuni, vaid roots oli sellaste karvakestega kaetud ainult teatud ulatuses. Mu kaaslane palus mind neid teravasti vaadata.

Varsti nägingi, et karvakeste vahel olid samasugused munajad või pirnjad arendid nagu oli meile toodud lõunasöögiksiki.

„Vabandust, ma vist ei eksi, arvates, et nende pirnide ja munade pärast te tõrjutegi Atta'd eemale ja olete nende vastu nii vaenulised. Kas pole nõnda?“

„Te arvasite õigesti. Sellepärast jah, sest kui nad hävitaksid lehed, häviksid ka meie leivad. Ja mida peaksime siis sööma?“

„Tähendab, te olete kasulikud puule ja puu teile.“

„Nõnda jah. Me kaitseme vastastikku üksteise huve.“

„Aga teie leivakesed saavad ju kord otsa, kust te siis uusi saate?“

„Ei, otsa need ei saa, puu kasvatab ju jälle uued, ja nõnda on meil alati värsked leib käepärast.“

„Olete endale tõepoolest suurepärase asula valinud. See on ju päris eeskujulik sipelgapuu!“ tähendasin mõtlikult.

„Jah, eks neid nõnda nimetatagi,“ vastas mu kaaslane.¹⁾

Olin viitnud tüki aega ja hakkasin jälle mõtlema kodureisile. Täna sin kõige hea eest ja laskusin mööda puud alla, hakates edasi rändama. Külalislahke peremees saatis mind pilkudega, kuni ma, jõudnud puu otsast alla, kadusin viimaks ta silmist rohulatvade varju. Lahkusin siit parimate muljetega. Praegugi veel olid meeled kõige nähtu-kuuldu küttes. Koju jõudes oli mu nüüd ometi koduseile jutustada nii mõndki meie kaugeist sugulasist, millest mu kodused ei teadnud undki näha.

Kuid ega ma veel nii pea kodumaale saanudki, vaid sattusin uuesti võõraile maile ja kummalisesse seiklusesse. Küllap kuulete neistki üsna varsti.

Olin juba aega hulk aega edasi rännanud, kui mu tähelepanu äratasid kaks kiiresti kihutavat ratsanikku. See oli kuskil istanduse lähedal, kus ma neid kohtasin. Neil olid peas väga laiad kübarad ja seljas mingisugused kotid. Nad jõudsid minu kohale, ronisid hobuste seljast maha, sidusid hobused puude külge ja kadusid seejärel ise kuhugi.

Mõtlesin, kui sinna kotti pugeda, saan nendega tüki maad kaasa ratsutada. Vahest ratsutavad nad kuskile sadamasse, nõnda pääsen taas kerge vaevaga laevale ja jõuan lõpuks ometi oma kodumaale. Seda alles mõteldes nad tulid juba tagasi. Kasutasin parajat hetke ja ronisin ühe mehe selga ning seal kotti. Soo! See oli siis nüüd tehtud. Mis edasi saab, eks seda näita tulevik.

Nad ronisid hobuste selga ja hakkasid jälle ratsutama. Kui kaua ja kuhu me ratsutasime — sellest polnud mul vähimatki aimu.

Sõit kestis mitu päeva. Viimaks ometi lõppes see pikk reis. Meeste kõnetoonist sain aru, et nad olid jõudnud koju, sest nad olid väga rõõmsad, nimetades vaheldumisi

¹⁾ Kõnesolevad sipelgapuud (*Cecropia*) kasvavad Lõuna-Ameerikas, Brasiilias, kus neid nim. „Imbauba“ puudeks. Peale mainitud puude asuvad sipelgad elama veel mitmesugust liiki akaatsiate õõnsaisse astlaises ja sipelgataime (*Myrmecodia echinata*) käikudest läbiuuristatud mugulaisse. Peale mainitute on veel palju teisigi taimi, millel on teatud suhted sipelgatega, näit. ka meie haaval (*Populus tremula*).

Brasiiliat ja Mehhikot. Tähendab, nende kodumaa nimi oli siis Mehhiko ja siia olin jõudnud minagi ühes nendega. Kui Mehhiko, siis Mehhiko! Mul ükskõik. Minu kodumaa see ei olnud. Aga kas see oli minu kodumaale juba lähemal või mitte, sellest polnud mul vähimatki aimu.

Ronisin nüüd paunast välja ja hakkasin jälle edasi rändama.

Panin kohe tähele, et siin oli väga imelik maastik. Kõrgel kiltmaal kasvasid mingisugused teravate okastega lihavad haljad sambad, kerad, niud jne. Mõnel neist olid väga suured ja ilusad õied: mõned juba õitsesid, kuid teistel polnud veel õisi näha; mõned olid pikad, sirged, teised ümargused ja madalad, kuid kõik nad olid teravate okastega. Ma ei osanud aga ühelegi neist nime anda, sest nägin sellaseid taimi esimest korda oma elus. Üldse oli taimestik siin väga omapärane, maapind kuiv ja kivine ning kuskil polnud näha sellaseid suuri metsi nagu Brasiilias.

Ilm oli väga kuum ja käimine väsitav. Otsisin mõnd kohta või lehte, kuhu palavuse eest võinuks varju pugeda. Kuid ma ei leidnud midagi. Kõikjal kasvasid ühed ja samad okkalised sambad, kerad ja kuulid — varjukauid puud või suuri laiu lehti polnud aga kuski näha. Olin käimisest ja kuumusest juba päris väsinud, ka nälg hakkas näpistama, sest pärast viimast ööbimist kuskil majas, kui mehed juba ratsutasid oma kodumaa pinnal, ma polnud enam midagi söönud. Suures hädas sain viimaks kätte ühe kireva siitmaa marjalutika. See lõhnas küll kole vastikult, kuid nälg on parim kokk, ja hädaga oli seegi hea küllalt.

Selle vastiku einega veidi keha kinnitanud, matkasin jälle edasi. Viimaks jõudsin ühe kingu veeruni ja leidsin selle alt väikese koopa, kuhu pugesin palavuse eest varjule. Käimine oli mind väga väsitanud ja ma jäin kohe magama.

Ma ei tea, kui kaua ma magasin, kuid ärkasin sellest, et keegi mind raputas.

Avasin silmad. Mu ees seisis suur kollane sipelgas.

„Mis te siin magate? Käisite meie mett varastamas ja nüüd on hea põõnata!“

„Teie mett? Kas ma lõhnan siis nii väga mee järgi? Kas te ei tunne, et ma lõhnan lutika järgi, mille praegu suures näljahädas söin, aga mitte mee järgi. Kui see teile meeldib, võite ju minuga teha mida tahate!“

¹⁾ Need oli mitmesugused kaktused, nagu sammaskaktused (*Cereus*), siilkaktused (*Mammillaria*), melokaktused (*Melocactus*), lehtkaktused (*Phyllocactus*) jne.

„Ma ei tee teile vähimatki halba. Me pole riiakad ega sõjakad, vaid rahulikud mesinikud. Mõtlesin ainult, et tabasin meevara, kuid näen nüüd isegi, et eksisin.“

„Mesinikud?“ hüüatasin üllatunult.

„Mesinikud jah. Meie mett varastab keegi, aga seni me pole veel varast kätte saanud.“

„Kust te seda mett siis võtate? Ega te taha ometi ütleda, et peate mesilasi?“

„Ei, seda mitte, ei pea, meie töölised korjavad ise mett ja panevad seda pottidesse varuks.“

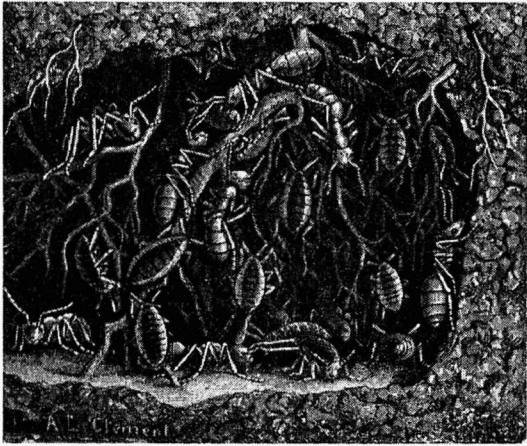
„Pottidesse? Aga kust te need potid võtate?“

„Noh, küllap saab kõik. Aga nüüd vabandage mind esmalt, et olin teie vastu nii jäme, ja palun lahkest, olge täna meie külaline. See oleks meile suureks rõõmuks võtta vastu nii kauget külalist. Palun, tulge nüüd minuga meie linna. Küllap siis näete ka meie meeputte.“

Olin väga rõõmus, et saan jälle näha mune, vastseid, nukke, kuid ma olin ka väga kärsitu, sest tahtsin ruttu näha, mis potid need on, kuhu nad oma mee panevad.

Läksime. Varsti jõudsime nende linna, mis asus siinsamas veeru lähedal. See oli, nagu sipelgalinnad tavaliselt, ühes maa-aluse linnaosaga. Ses polnud midagi kummalist, ka selleski mitte, et töölised tiidsasti toimetasid ja askeldasid, kuid mu silmist ei jäänud varjule üks asjaolu, mis paistis mulle iseäralikuna. Ma märkasin nimelt, et üks osa töölisi kadus alati ikka ühes ja samas suunas kuskile maa-alusesse linnaossa. Need töölised ei toinud lapsi, ei hoolitsenud munade, vastsete, nukkude eest ega kannud neid linnast õue õhu- ja päikesevanne võtma. Nad ei teinud üldse linnas mingit tööd, vaid, nagu ma taipasin, töötasid ainult väljas. Sellaseid töölisi võrreldes kogu linna elanikkonna arvuga, polnud just väga palju.

Uudishimust aetuna hakkasin neid jälgima. Läksin neile järele, kui nad ühel päeval väljast tulles kadusid jälle maa-alusesse linna, ja sain mõistatuse jälile. Ma nägin neid kaduvat mingisugusesse võlvitud ruumi, mis oli nähtavasti mingisugune säiliti või panipaik. Hiilisin ka tähelepandamatult sesse võlvitud ruumi ja peitsin enda ära. Ja kujutelge, mida ma seal nägin! Nägin nii kummalist pilti, et kui sest kodumaale saabudes jutustasin omakseile, hüüdsid kõik: „See pole võimalik, sa nägid seda unes või see ainult viirastus sulle.“ Kuid see oli siiski tõsi — nägin seda oma silmaga. Suure võlvitud ruumi lae all rippusid tihedasti külj-külje kõrval meepotid. Ja kujutelge, millised need olid — need olid elavad! Terve lagi oli neist kaetud. Kui palju neid just oli, seda ma ei tea.

Nad läksid võlvitud ruumi.

Sipelgad, kelle järele olin siia sisse hiilinud, täitsid neid parajasti ja läksid siis jälle välja, muidugi uut mett korjama. Vaevalt olid nad lahkunud, kui otsustasin ronida üles lae alla, et neid kummalisi meepotte paremini tundma õppida, kes olid end kõvasti lakke klammerdanud ja seisid täiesti liikumatult. Lae all olles märkasid, et need olid vististi samasugused töösipelgad nagu nende villijadki, kuid kummaline lugu oli nende tagakehaga. — See oli paisunud määratu suureks ümarguseks palliks ja oli neist endast mitu korda suurem (8→10×).¹⁾ Läbi kuuliks paisunud tagakeha helendas vedel kuld-kollane mesi. See oli lõhkemiseni täis. Juhtusin üht sellast elavat meepotti kogemata oma tundlatega puudutama. Ta avas suu ja laskis tilga

¹⁾ Meesipelgate ühistus leidub sellaseid elavaid meevaate umbes 500—600 isendit.

mett oma suust välja. Maitseisin, — see oli maitsev mesi.

Kuna nüüd olin näinud, missugused olid need meepotid, mida kogu aeg tahtsin nii kärsitult näha saada, tulin ruttu lae alt maha ja väljusin meekeldrist.

Muljed, mis ma siit sain, olid nii põrutavad, niivõrd hämmastavad, et need veel praegugi vallutasid mu kogu olemuse.

Meekeldrist lahkudes mõtlesin: vaat' seda võib alles nimetada ohvrimeelsuseks, anda end clavalt meepotina kasutamiseks, seda võib alles nimetada sipelgate tankuseks. Kui toidutagavarad väljas lõpevad, võidakse kogu asundit toita elavaist meepotest, mis annab toitu töölisile, vastseile ja ka kuningannale, ühe sõnaga, kõigile asundi elanikele. Ja kui siis sellane meevaot ükskord tühjaks saab, hakatakse seda, õigem teda, uuesti täitma. Tõesti meie sugu on suur ja kuulub ning paneb oma tarkusega kogu maailma imestama.

Nõnda mõtlesin meekeldrist lahkudes, kus rippusid elavad meepotid, kui jõudsin taas ülemisse linna.

Ma ei unusta kunagi „mesinike“ juures veedetud hetki! Kuid äkki meenus mulle, et siin kummalise rahva hulgas, kes kasutavad mee säilitamiseks veel kummalisemaid — elavaid — meepotte, ma olin jõuliste muljete mõjul unustanud sootuks oma kodumaa. Seepärast lahkusin juba järgmisel hommikul mesinike-meesipelgate juurest priskena ja söönuna, sest meepuudust polnud neil kunagi — ja hakkasin jälle edasi matkama, sihiga — leida kord oma kallid kodumaa.

(Järgneb.)

Tartu tütarlapse „imikutunnis“.

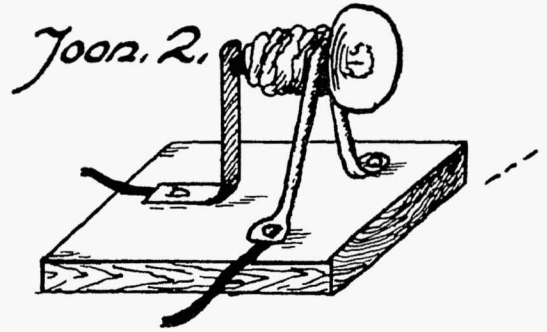
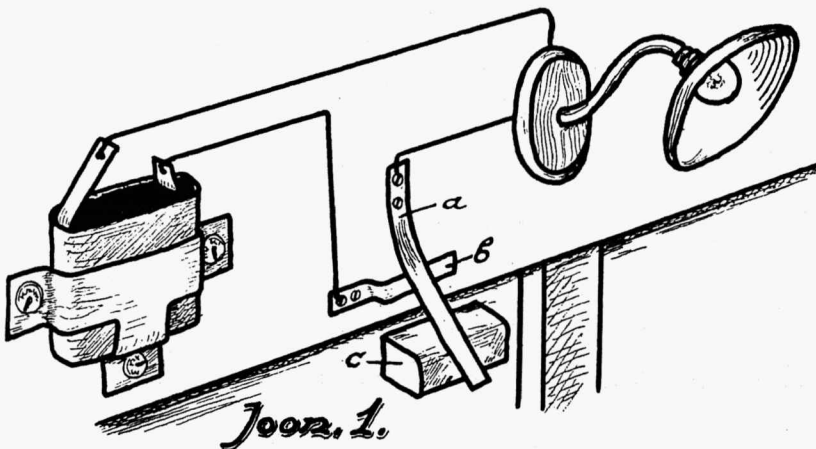
Elame tehnika võidukäigu ajastul. On arusaadav, et enamik noori suurt huvi tunneb tehniliste probleemide vastu. Paljudes noortes see huvi avaldub tungivas soovis ise katsetada ja nokitseda tehnika aladel.

„Meie Noorus“ tahab selle kiiduväärse ala harrastamisele omalt poolt kaasa aidata. Uues osakonnas „Tehnilised vigurid“ avaldame rea praktilisi ülesandeid ühes jooniste ja kuluelarvetega.

Kui tekib mõningaid raskusi tegelemisel töös, siis kirjutage meile — anname meeleldi täiendavaid juhendeid.

Emale abiks

Paljudes kodudes nii linnas kui ka maal leidub kindlasti mõni pime toake, sahv, panipaik või kapp, mida kasutab ema päeva jooksul kaunis tihti. Alati tikuga valgustada või lampi kasutada on tülikas ja pealegi ohtlik. Katsume siin tulla emale abiks. Monteerime sellasesse pimedasse ruumi, ütleme näi-

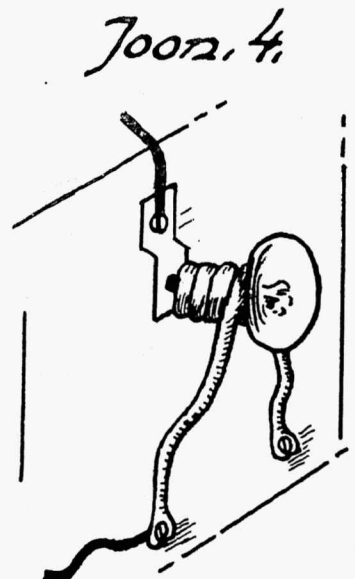

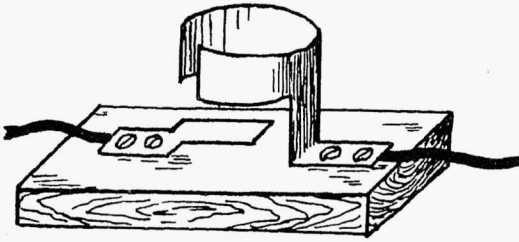
teks toiduainete kappi, elektrivalgustuse, mis süttib kapi ukse avamisel ja kustub selle sulgemisel.

Selleks tööks vajame el.-taskulambi patareid, el.-pirni, kellatraati ja muud, mida tavaliselt ikka kodus leidub.

Kuidas seda teha, selgub joonisest nr. 1.

Kogu seadeldis on asetatud kapi sisse, ukse kohal (ülal) olevale lauale (piidale). Vasakul on taskulampipatarei alusega. Selle hoi-

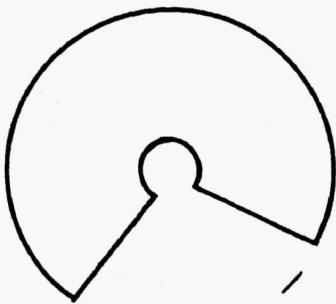
Joon. 3.

dealuse teeme papist, nahast, riidest, plekist või vanast klade kaanest (vahariidest). Aluse kinnitame seinale nuplitega, naeltega või kruvidega.

Joonise keskel on „automaatlüliti“, mis koosneb vanast kella vedrutükist (a) ja vaskplekiribast (b). Kellavedru võib asendada hästivetruva vaskplekiga, kuid siis ei pea lüliti kuigi kaua vastu, ja „automaat“ võib sageli minna rikki. Et meie lüliti töotaks, selleks liimime lahtikäiva kapiukse ülemise otsa (sissepoole muidugi) puuklotsikese (c) nii, et kapiukse sulgemisel klots lükkaks vedru (a) plekist (b) eemale. Nüüd lamp ei põle, kuna vooluring on katkestatud. Avame aga kapiukse, siis langeb vedru (a) kohe plekile (b) ja lamp süttib.

Paremal näeme lambi alust, mida võib väga hästi valmistada ise. Selleks saame ümar-gusest kasepuust aluse, mille keskele puurime augu. Auku asetame vasktoru, mis on kõverdatud joonise kohaselt. Toru vabasse otsa kinnitame lambi pesa ja reflektori (varju). Viimase valmistamiseks (joon. 5) kõlbab valge joonistamis-paber, kartong või plekk. Isoleeritud, kokkukeeratud juhtmed viime lambi pesa vasktoru kaudu.

Lambi pesa valmistamine ilmneb joon. 6. Siin näeme läbilõikes pesa, mille läbimõõt

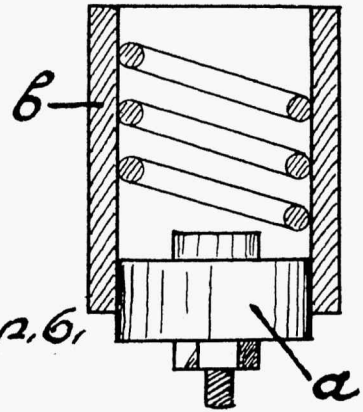

Joon. 5.

vastab lambile. Lühikese papptorukese (b) ots on suletud korgiga (a), mille keskel on nael või lühike raadiokruvi mutriga. Selle kruvi külge kinnitame ühe juhtme. Kruvikäik pesas tehakse nii: juhtme ots keeratakse lambi vin-di (kaela) järgi ja saadud spiraal asetatakse pesa torusse. Hiljem pesa sissekeeratud lambi kand (ots) peab toetuma korgis (a) olevale kruvile.

Tekitab aga sellase lambipesa valmistamine raskusi, siis teeme lihtsamalt. Jooniseil 2, 3 ja 4 on antud kolm moodust.

Mähime jämeda vasktraadi lambi kaela ümber (joon. 2), keerame lambi välja, taome traadi otsad lamedaks ja kinnitame need alusele kruvidega või naeltega. Joon. 4 näeme sama pesa, mis on kinnitatud püstalusele (sei-

Joon. 6.

nale). Sellane sobikski meile, kui joon. 1 näidatud pesa valmistamine on võimatu. Ainult valgust juhtiva reflektori peaksime ikkagi tegema.

Üldisi juhendeid. Kui monteerime elektervalgustuse näiteks keldrisse, siis tuleb juhtmed, vedrud (a ja b) ja lambipesa hästi isoleerida seinast: vastasel korral tühjeneb patarei kiiresti, juhtides voolu maasse.

Juhtmed patareist lambini teeme võimalikult lühikesed, muidu nõrgeneb (haihtub) vool, näit.: 30 meetri kaugusest suudab vool lambikest ainult hädiselt valgustada.

Kui seadeldis on hästi monteeritud, siis peab patarei vastu keskmiselt 3—4 kuud.

Eelarve (joon. 4 lambialusega):

patarei	30 senti
elektripirn	15 „
3 m k.-traati	10 „
Muu	10 „

Kokku 65 senti

Seljakotiga maanteel

Lehekülgi matkapäevikust

Haanja

Tõusen ja laskun kannatlikult, sest olen sihiks võtnud Munamäe saavutamise.

Lausmaa mehena imetlen põlde mäekülgedel ja arutlen endamisi, kuidas teostatakse siin künde.

Kuidagi on seda tehtud, ega's muidu mäekuhjad sarnleks kummalistele mütsidele, millised on õmmelnud mõni hiiglane käsi värvilistest siiludest.

Kohati on jäänud mets harjale tutils ja köitvaks kaunistuseks põldude rohelis-kollastele toonidele.

Karjad helistavad kelli kesal ja tunduvad tillukestena pikal nõlvakul, kus kiigub valgeid karikakraid lugematul hulgal.

Siin kestaks nagu kevadevaimude ringmäng veelgi, hoolimata pilverullidest ja kõuest metsade taga.

Vihane äikese mõmin sunnib kiirustama samme. Sünge uriseja silmapiiril pole loobunud minu jälgimisest.

Madal kortsus küm lõunataevas haub ja vaatleb maastikku salakavalalt.

Kerged pilverünkad libisevad üle taeva ja kaovad tiheda metsa varju kumeral mäekuhjal. Avar nõgu ei näe neis asjata kurje mõtteid ja ootab.

Piinav ootus peegeldub talude, nurmede ja niitude ilmes, kui seisan laskuva tee turjal ja lasen silmadel libiseda üle Haanja ilmeka maastiku.

Uskumatu avarus mõjub üllatavalt.

Kas ehk sellepärast, et siit võib haarata korraka viie-kuue järve vilkumise silmade vaatlusringi ja niipalju mäekühme, et väsis silm neid jälgides.

Just see maastikuline tihedus laseb teid tundide viisi huviga silmitseda ümbrust ja üha suurema innuga mängida fotokaamerat.

Arvan, et seda võiks siin teha isegi päevade viisi, kuid „Suur Mõmiseja“ lõunas ei lubanud sedakorda rohkem.

Sundis peavarju otsimisele.

Hea juhusega lubas mul matkakoti jätta tallu Munamäe jalal. Veel parem juhusega aetas järve nõnda käe-jala juure, et oluks patt seda mitte kasutada.

Jooksen alguses spordi mõttes, siis juba võidu pilvedega, käterätt lehvimas lipuna õlal.

Järve põsk on hall ja kõrkjad nagu ootavad midagi. Tusane pilvesein ripub ikka veel määratu kangana lõunas ja peidab üha hoolikamalt seda oodatavat „midagi“.

Püüan purustada vaikust ja suman kärarikalt vees. Näitan lepikule, ristikehinakärbistele toredaid trikke, kuidas peab pahistama inimene, kelle südamel ei istu ainustki elutut soovi.

Keegi ei huvitu seekord lõbusast hulkurist. On kujunemas midagi tähtsamat, sellepärast jään varju ja pean põgenema kuulsusetult.

Lahkun kiirelt, sest järve vastaskaldal paindub mets. Keegi juba karvustab vett järvel ja kergitab laineid.

Määratu tuulehoog vajub kohinal lepikusse. Taevaluugid nagu ripuksid pärani ja laseksid õhul hiiglakosena kukkuda Munamäele.

Vägisi lämmatab hingamise, kuid jooksen siiski. Siis aga raksatab pikne. Mürin valgub ja vaigistab korrapealt tuule perutused neljal ilmakaarel.

Olen juba saavutamata aidaräästa varju, kui langevad esimesed piisad pot-sudes tolmusele teele, õlgadele ja sara-puulehtedele.

Langevad mõttes ja tihenevad peagi kallavaks sajuks.

N.-West.

Kaugeid maid

kirjeldavad raamatud huvitavad peaaegu kõiki noori. Juhin seepärast tähelepanu Helmi Mäelo raamatule „Tänapäeva Ameerika“ (Eesti Kirjanduse Selts). Raamatu autor viibis hiljuti ise pikemat aega Põhja-Ameerika Ühendriikides ning jutustab oma kogemuste põhjal ookeanitagusest elust-olust. Ta kõneleb Ühendriikide suurusest ja vägevusest ning püüab selgitada, mis põhjusel on tekkinud see suurus ja vägevus. Ta jutustab Ühendriikide majandusest ja kultuurilisest arengust, ühiskondlikust hoolekandest, perekonnaelust. Ta näitab, kuidas elatakse maailma suurimates linnades, New Yorgis, Chicagos jne., näitab nende pilvelõhkujalinnade hüvesid ja pahesid. Muidugi pajatab autor ka sellest, kuidas elavad kümned tuhanded Ameerika eestlased.

Raamat pole küll kirjutatud otse noortele, vaid on mõeldud peamiselt täiskasvanuile, sellegipärast ei peaks selle lugemine asjast huvitatud noortelegi raske olema, kuna Helmi Mäelo kirjutusviis on lihtne ja kõigile arusaadav. Pealegi sisaldab raamat rohkesti pilte suurlinnade üksikutest osadest, tänavaelust, maailma suurimatest majadest, Ühendriikide tähtsast tegelasist jne. „Tänapäeva Ameerika“ toob lugejale lähemale kõik selle, millest põgusalt teatavad ajalehesõnumid ja radioteated. Kuuleme siin üksikasju paljude nähtuste kohta, milledest meil on vaid umbkaudne ettekujutus. „Tänapäeva Ameerikat“ võib väga hästi kasutada käsiraamatuna kas lehelugemisel või kooliõpingute juures.

Kauge maa metsikuid loomi kirjeldab ameerika kirjaniku Martin Johnson'i „Simba“ (k.-ü. „Loodus“). Raamatu autor on paljude aastate jooksul

reisunud mööda Aafrikat, uurides lõvide, ninasarvikute, pühvlite ja elevantide elu. Mitte selleks ei jälginud ta metsloomi, et neid saagiahnuses või oma lõbuks tappa. Kütt oli Johnson küll, kuid pildikütt. Relvi kasutas ta harva ning ainult enesekaitseks. Tema rännakute sihiks aga oli metsikute loomade pildistamine; sarvede, nahkade ja kihvade asemel ta tõi oma retkedelt kaasa filmilinte täis põnevat ja omapärast elu.

Sõna simba tähendab Aafrika pärismaalaste keeles lõvi. Üks huvitavaimaid ja kaasakiskuvaimaid peatükke raamatus kirjeldab lõvide pildistamist orus, kuhu veel ialgi polnud ühegi inimese jalg astunud. Lõvid käituvad siin hoopis teisiti kui seal, kus neil inimestega sagedasi kokkupuuteid on olnud. Nad ei tee inimestest väljagi, mängivad nagu suured kassid, laisklevad või hoolitsevad oma poegade eest. Selle peatüki pärast üksi maksab „Simbat“ lugeda. Kuid raamat sisaldab peale selle veel palju muud. Iga lehekülj on värsket ja kütkestavat. Kui oled „Simbat“ lugenud, siis on tunne, nagu oleksid ise käinud põlises Aafrikas ja näinud, kuidas loomad oma tõelist elu elavad. Usun, et „Simbast“ võib saada paljude noorte looduse- ja loomasõprade lemmikraamat.

Ja nüüd veel üks raamat, mis ei vii lugejat küll väga kaugesse maasse, kuid seda kummalisemasse elutingimusesse. Raamatu pealkirjaks on „Ahvenapoiss Sulev“ (k.-ü. „Loodus“), autoriks on J. Selg ja tegelasiks igasugused veeloomad, kelle asupaigaks on väike tiik meie kodumaal. Raamat võiks huvitada umbes 11- kuni 13-aastasi, kes loodust armastavad ja kel juba on mõningaid loodusloolisi teadmisi. Raamatu sisuks on küll jutt veeloomade elust, kuid see jutt pole fantastiline väljamõeldis, vaid looduslooliste tõsiasjade esitamine sündmusrikka tegevuse varal. Raamat ei paku tühist ajaviidet, vaid annab usu-

"NUPUVÖTTEID"

Kaugused kutsuvad...

Kevade süvenedes hakkab meie südames pakitsema tung kaugustesse. Sillerdav päike kutsub, mahe tuul meelitab, tolmune maantee võlub... Südame ümber keerutab kummaline rahutus, on hea ja paha korraga. Ja siis, kui vähegi saame mahti, toimimegi südamesunni järgi, sooritame mõne lühema või pikema matka, mis nagu kellegi olud lubavad.

„Meie Noorus“ nr. 3

ilmunud ristsõnamõistatuse lahendeid saatsid järgmised meienoorused: R. Karro, A. Mäeorg, S. Kiviväli, M. Trepp, H. Välik, R. Saarman, L. Süts, A. Pääsukene, E. Odar, E. Kaunispaik, K. Leek, R. Mikk, M. Nuudi, E. Eslas, M. Visnapuu, K. Pääsukene, L. Kallaste, V. Mutvei, I. Kuurberg, J. Virgebau, K. Sepp, I. Anijärvi, A. Ojamäe, H. Pellis, M. Tigane, A. Heinmaa, H. Laikna, V. Helila, R. Raadik, R. Jalast, E. Prooses, E. Puström, A. Heinlo, E. Pärtna, H. Valgmaa, E. Säck, P. Piirsalu, E. Vider, R. Lööke, H. Kingre, S. Haugas, L. Saag, S. Nurmiste, K. Eller, H. Eller, A. Kivi, U. Adler, H. Lepik, U. Tatsi, L. Olbrei, K. Roolaine.

Auhindadeks määratud raamatud võitsid loomisel: Irene Anijärvi — Raasiku (C. Collodi „Pipi“) ja K. Roolaine — Valga (G. Geijerstami „Minu poisud“).

tava kirjelduse sellest, kuidas tööpoolest elavad noored „ahvenapoisid“, konnad, tiigikirbud, teod, vesiämblikud ja muud veeloomad. Oma tegevuses ja toiminguis jäävad nad võltsimatuiks veeloomadeks, kuigi autor on neid pannud omavahel vestlema ja kuigi ta on annud neile lõbusad nimed. Vesiämbliku nimi, näiteks, on Mulliver ja teo nimi Mudakukk, ujuri nimeks aga vastavalt ta iseloomule Mörvik. Peategelasel ahvenapoisil on rohkesti seiklusi, mis aga kõik lõpevad õnnelikult. Seski suhtes peaks raamat noori lugejaid rahuldama.

M. Sillaots.

Iga reis vajab teatud ettevalmistusi, et teel ei tuleks ebameeldivaid üllatusi. „Meie Noorus“ püüab järgmises numbris oma noortele sõpradele anda mõningaid matkatehnilisi näpunäiteid. Seni aga tehkem maakaardi ja sõiduplaani abil reiseid kavu: ega sellest ole midagi, kui me kõiki kavu teostada ei saagi — juba kava koostaminegi on omaette nauding.

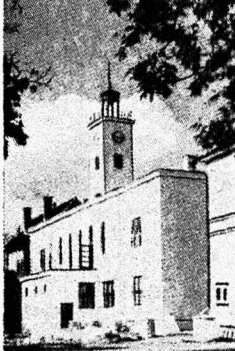
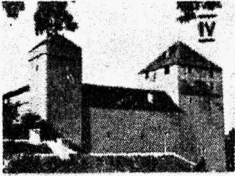
*

Nagu meie head sõbrad näevad, on ka „nupuvõtete“ osakond sattunud matkavõlude keerisesse. Käesolevas ja järgmises numbris avaldame rea turismialalisi ülesandeid. Ülesannete lahendajate vahel loodame loosida hulga väärtuslikke auhindu, mille hulgas mõnel võib-olla õnnestub sooritada „Meie Nooruse“ „kulu ja kirjadega“ pikemaidki sõite kodumaa kaunimatesse paikadesse. Auhindade saamiseks on „Meie Noorusele“ lubanud lahkesti oma väärtuslikku kaasabi mitmed turismi- ning liiklemisalalised asutused ja organisatsioonid.

Sellest kõigest lähemalt loete „Meie Nooruse“ maikuu numbrist, milles ilmub ka ülesannete järg. Seni aga asugem lähendama käesolevaid ülesandeid. Lahendamiseks tagakaanelt lõigatud kupongiga tuleb saata toimetusele koos maikuu numbris ilmuvate ülesannete lahenditega. Saatmise tähtpäeva teatame samuti mõis. Need „Meie Nooruse“ sõbrad, kes käesolevaid ridu loevad koolile, noorteorgile või veel kellelegi kuuluvast „Meie Nooruse“ eksemplarist, tuleb lahendite kupongi saamiseks endale hankida käesolev „Meie Nooruse“ number lähemast üksiknumbrite müügikohast või tellida see 25 sendi väärtuses postmarke saates talitusest.

Ülesannete A ja B lahendamine teostage nii: Joonstage puhtalt ja korralikult veerandpöögna suurusele paberile Eesti kontuurkaart. Kaardile märkige ülesandest A õigetele kohtadele piltide numbrid (I, II jne.), ülesandest B aga värvilise joonega süstasõidu marsruut. Kaardi tagaküljele märkige siis mõlema ülesande kohanimede loetelu.

Nupuvõtteid (Järg)

A.

Kas tunnend maad?

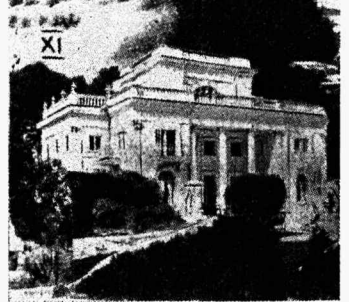
Määrake, millistest linnadest ja üldtuntud maakohtadest on võetud need pildid. Kes teab, märkigu peale koha nimetuse veel, mida nimelt iga pilt kujutab.

B.

Süstasõit

Kaks uljast meienooruslast plaanitsevad eeloleval suvel pikka süstamatka Pühajärvest Soome lahe kaudu Pärnusse. Loetelge, missugustel erinimelistel veekogudel (järvedel, jõgedel, lahtedel, väinadel) tuleb neil vahvail seiklejail aerusid liigutada.

Eesti Noorte Punase Risti ajakiri „Meie Noorus“ ilmub 10 numbrit aastas, iga kuu üks number, välja arvatud kaks suvekuud.

„Meie Nooruse“ kaasandena ilmub tarviduse järgi „Noortejuhtide Teataja“, mille tellimishind on 50 senti aastas.

„Meie Noorus“ maksab tellides aastas 2 krooni, poolaastas 1 kr. Üksiknumber 25 senti. Tellimisi võtab vastu peale talituse iga postiasutus.

Mittetarvitatavaid käsikirju toimetuse ei säilita. Need tagastatakse autorile ainult vajaliku arvu postmarkide lisandamisel.

Toimetuse ja talituse aadress: „Meie Noorus“, Niguliste 12, Tallinn. Tel. 432-73. Posti jooksev arve nr. 088.

Väljaandja: Eesti Punane Rist.

Vastutav toimetaja: Paul Rummo.

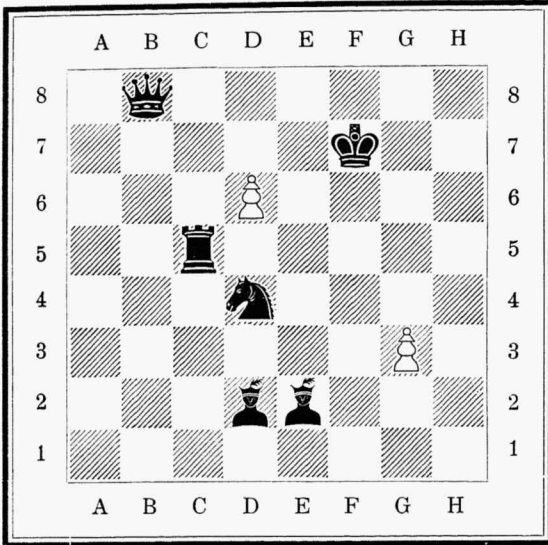
Tall. E. Kirj.-Üh. tr. Pikk 2. 1939

Ilmus 24. aprillil 1939. a.

Male

Toimetaja A. Burmeister.

Õppige mängima!

Et kergem oleks jälgida, märgime tähed ja numbrid äärtele.

Malendite kõnnak, liikumine.

Malendeil on kuus erisugust kuju. Kõnnak on igal kujul isesugune.

— kuningas

liigub igas suunas ühe ruudu võrra edasi. Näide: olgu asetatud K ruudule f7. Mängija soovile vastavalt võib ta tõsta K ruutudele f8, g8, g7, g6, f6, e6, e7 või e8. Sääraselt liigub K ükskõik kus ruudul viibides.

— odamees

liigub ainult diagonaalidel. On olemas „must“ ja „valge“ oda peale musta- ja valgevärvilise oda. See tähendab: üks liigub ainult mustadel ruutudel, kuna teine valgeil. Seepärast on olemas valgel kaks oda ja mustal niisama palju. Oletame, et üks oda asub ruudul d2. Kõnnak kas c1, e1, e3, f4, g5, h6, e3, b4 või a5. Oda, seistes e2 liigub: d1, f1, f3, g4, h5, d3, c4, b5 või a6.

— vanker

liigub vertikaal- ja horisontaalsuunas. Asudes ruudul c5 ta liigub ruutudele c1, c2, c3, c4, c6, c7, c8, a5, b5, d5, e5, f5, g5 ja h5.

— lipul

on ühendatud vankri ja oda liikumine. Lipp b8 võib liikuda ruutudele h8, h2, b4, b1, a8 jne.

— ratsamees

on ainus malend, mis võib teistest üle hüpata. Oletades, et ratsu seisab ruudul d4, ta võib hüpata ruutudele c6, e6, f5, f3, e2, c2, b3 ja b5.

Ülalmainitud liikumisele kuuluvad ka mustad malendid.

— ettur

liigub ühes suunas ühe ruudu võrra edasi. Näide: Eg3 võib liikuda ruudule g4, kui ta on valge. On ta aga must, siis ta liigub vastassuunas — ruudule g2. Ettur d6 liigub d7, vastavalt d5 jne. Vaadelge nüüd algseisu nr. 3(6). Kõik malendid asetsevad nüüd algseisus. Kui ettur seisab algseisus, võib ta korruga hüpata ka kaks ruutu edasi. Ettur b2 võib hüpata b4 ja b3. Ettur f2 võib hüpata f3 ja f4. Ettur e7 võib hüpata e6 ja e5. Ettur c7 võib hüpata c6 ja c5 jne.

«MEIE NOORUSE»

mai-number ilmub kauni ja sisuka
SUVEALBUMINA
 Palju üllatavaid uudiseid sisus ja
 välimuses. Nõudke kõikjal!

„Kaugused kutsuvad“ ülesannete järg
 ja auhindade loetelu järgmises numbris

„MEIE NOORUS“

Lahendite kupong I

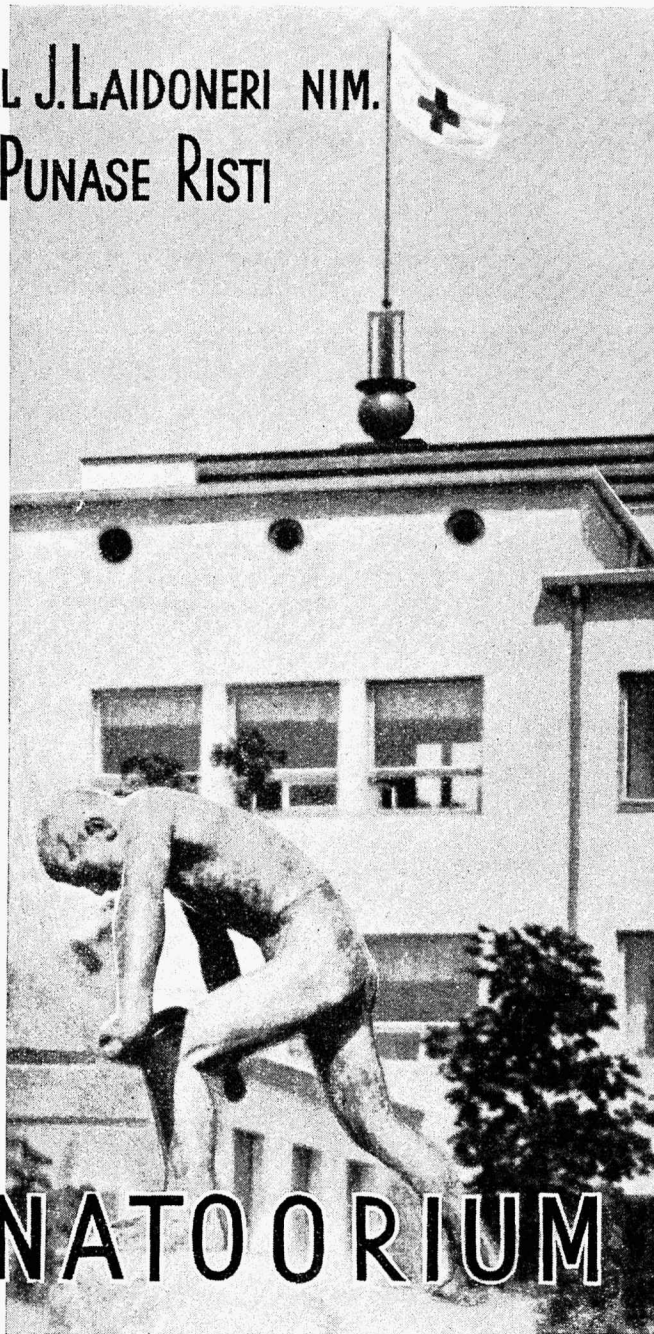
Nimi:

Address:

KINDRAL J. LAIDONERI NIM.
EESTI PUNASE RISTI

H
A
P
S
A
L
U

SANATOORIUM

Avatud juuni-, juuli- ja augustikuus

Järelepärimistega pöörduda Eesti Punase Risti Peavalitsuse poole
(Tallinn, Niguliste 12)